

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

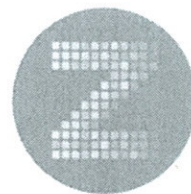
A civil szféra szerepvállalása a gazdaságban hazai és nemzetközi
viszonylatban a KulTúra Egyesület példáján keresztül

Belső konzulens: Simonné Romsics Erika

Külső konzulens: Simonné Tilai Katalin

Novák Brigitta
Nappali tagozat
Pénzügy és számvitel szak
Számvitel szakirány

2016

NYILATKOZAT

a szakdolgozat digitális formátumának benyújtásáról

A hallgató neve: Novák Brigitta

Szak/szakirány: Pénzügy és számvitel szak/ Számvitel szakirány

Neptun kód: W7N214 **A szakdolgozat megvédésének dátuma (év):** 2016

A szakdolgozat pontos címe:

A civil szféra szerepvállalása a gazdaságban hazai és nemzetközi viszonylatban a Kultúra Egyesület példáján keresztül

Belső konzulens neve: Simonné Romsics Erika

Külső konzulens neve: Simonné Tilai Katalin

Legalább 5 kulcsszó a dolgozat tartalmára vonatkozóan:

civil szféra, egyesület, Európai Unió, számviteli sajátosságok, önkéntesség

Benyújtott szakdolgozatom **nem titkosított / titkosított.**

(Kérjük a megfelelőt aláhúzni! Titkosított dolgozat esetén kérjük a titkosítási kérelem egy eredeti példányát leadni: a kérelem digitális másolatának a szakdolgozat digitális formátumában szerepelnie kell.)

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy nem titkosított szakdolgozatomat a főiskola könyvtára az interneten a nyilvánosság számára közzétegye. *(Kérjük a megfelelőt aláhúzni!)* Hozzájárulásom - szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – egy nem kizárólagos, időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Felelősségem tudatában kijelentem, hogy szakdolgozatom digitális adatállománya mindenben eleget tesz a vonatkozó és hatályos intézményi előírásoknak, tartalma megegyezik a nyomtatott formában benyújtott szakdolgozatommal.

Dátum: 2016. január 04.

.....
Novák Brigitta
hallgató aláírása

A digitális szakdolgozat könyvtári benyújtását és átvételét igazolom.

Dátum:
2016 JAN 06

.....
Könyvtári munkatárs

Budapesti Gazdasági Főiskola
Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg Könyvtára
8900 Zalaegerszeg
Gasparich u. 18/A
Adószám: 15329822-2-42

Tartalom

1.	Bevezetés	4
2.	A civil szféra átfogó elemzése hazai és nemzetközi viszonylatban.....	5
2.1	A nonprofit, mint fogalom	5
2.2	Történeti áttekintés.....	6
2.3	A nonprofit szervezetek törvényi háttere	8
2.4	A civil szféra szervezeteinek fogalmi meghatározása és összehasonlítása az egyes típusok bemutatásával.....	10
2.4.1	Alapítvány.....	10
2.4.2	Egyesület.....	11
2.4.3	Közhasznú szervezetek	12
2.5	A nonprofit szervezetek és az Európai Unió.....	15
2.5.1	A civil szféra és az Európai Unió	15
2.5.2	A nonprofit szektor értelmezése nemzetközi viszonylatban.....	15
2.5.3	Az Európai Unió pályázatok	16
2.5.4	A nonprofit szektor kapcsolata az európai Foglalkoztatási Stratégiával ..	18
2.5.5	Az operatív programok és a harmadik szektor lehetőségei	18
2.5.6	Operatív programok hazánkban.....	20
3.	A Kultúra Egyesület bemutatása	21
3.1	Az Egyesület 2014. évi tevékenysége.....	21
3.2	A nonprofit szervezetek működésének, gazdálkodásának elemzése a Kultúra Egyesület példáján keresztül.....	23
3.2.1	Az Egyesület számviteli politikájának bemutatása.....	24
3.2.2	Az Egyesület könyvvezetése	26
3.2.3	Az Egyesület beszámolójának bemutatása, elemzése.....	28
3.2.4	Az Egyesület közhasznúsági melléklete	31
3.3	Támogatások, adományok.....	32
3.3.1	Az Egyesület támogatásainak elszámolása.....	34
4.	Ingyenes ügyletek és az önkéntesség.....	37
4.1	Ingyenes ügyletek.....	37
4.2	Önkéntesség	37
4.2.1	Önkéntesek az Egyesületnél	41
5.	A nonprofit szervezetek adózásának bemutatása a Kultúra Egyesület példáján keresztül.....	42

5.1	Társasági adó.....	42
5.2	Nonprofit gazdasági társaságok adózása.....	44
5.3	A személyi jövedelemadó 1%-os felhasználása.....	44
5.3.1	A KulTúra Egyesület nyilatkozata az 1%-os felhasználásról.....	46
5.4	Reprezentáció és üzleti ajándék	47
6.	A KulTúra Egyesület eredményessége	48
7.	A nonprofit szektort érintő jövőbeli változások	50
7.1	A mérleg és eredmény-kimutatás változásai.....	51
7.2	A kiegészítő melléklet változása.....	52
8.	Összefoglalás	52
9.	Felhasznált irodalom.....	54
10.	Táblázatjegyzék	57
11.	Ábrajegyzék	57
12.	Képjegyzék	57
13.	Melléletek	58

1. Bevezetés

1. kép: Civil közösség¹

A XXI. századra már a vállalkozások széles palettája megtalálható a gazdaságban. Ismertek a különféle gazdasági társaságok, melyekről a nyomtatott sajtóban, televízióban, vagy akár internetről is információkat tudhatunk meg. Azonban a XX. század elején egy új társasági formával ismerkedhetett meg hazánk. Ez nem volt más, mint a nonprofit szervezetek, vagy más néven a harmadik szektor, mely a mai napig nagyon hosszú utat járt be és talán mondhatjuk azt is, hogy egyre nagyobb ismertségnek örvend.

A nonprofit szervezetek mára számtalan területen folytatják tevékenységüket. A társadalmat segítő intézkedéseikről információkat szerezhethetünk a világhálóról, a nyomtatott sajtóból, valamint a televízióból is. Az idei év legismertebb és legnagyobb nemzetközi krízishelyzete, a menekült ügy, melyben a nonprofit szervezetek szerepvállalása jelentős. Ezen felül a civil szféra jelen van még az oktatásban, az egészségügyben, a környezetvédelemben, továbbá a kultúra életben tartásában is. A lista természetesen még bővíthető.

Mivel a harmadik szektor szervezetei által végzett tevékenységek ilyen széles területet fednek le, határoztam el, hogy dolgozatom témájának a nonprofit szektor intézményeit választom.

Elsődlegesen bemutatom a harmadik szektor történelmi hátterét, majd áttérek a szervezetek számvitelére, gazdálkodására, valamint az adózására is. Mindezeket elméleti, valamint gyakorlati oldalról is példáznom a dolgozatom írása során. Dolgozatomban tisztázom magát a nonprofit szektor fogalmát, elkülönítem, valamint összehasonlítom a különböző szervezeti típusokat, megvizsgálom, hogy milyen úton tudnak a szervezetek forrásokhoz jutni.

¹ <http://www.egyutteuropaert.eu/hirek-2013/> (letöltés: 2015. december 12.)

A magyar jogrendszeren túl bemutatom, hogy miként értelmezik a harmadik szektor intézményeit az Európai Unió belül és, hogy az ott meghirdetett pályázatok milyen hatással vannak a szervezetek életére. A kutatással szerzett elméleti információkat, tudást, végül megpróbálom összhangba hozni a gyakorlati oldallal is.

A gyakorlati oldal bemutatásához a választott közhasznú nonprofit szervezet, a Kultúra Egyesület, melynek célja a kultúra megismertetése és élénkítése hazánkban. 2005 óta folytatja tevékenységét sikeresen hazánkban. Több képzőművész, valamint előadóművész lett ismert az Egyesületnek köszönhetően. Ösztöndíjprogramjának hála több tehetséges fiatal is meg tudta valósítani már álmait. Az Egyesületnek e programok támogatásához forrásokra is szüksége van. Éppen ezért dolgozatom során kitérek azokra a támogatásokra is, továbbá az adományokra, melyekkel sikerült megvalósítani a szervezet maga elé tűzött céljait.

2. A civil szféra átfogó elemzése hazai és nemzetközi viszonylatban

2.1 A nonprofit, mint fogalom

A nonprofit szektort, mint fogalmat már sokan megpróbálták definiálni, azonban még mindig csak gyűjtőfogalomként használjuk, továbbá a magyar jogrendszerben nem is definiálták. Ha valakit vonz ez a terület és kicsit jobban beleássza magát a témába, akkor észreveszi, hogy nem csak egy definícióval, valamint kifejezéssel találkozik a különböző forrásokban. A leggyakoribb szinonima, amit előszeretettel használunk, az a civil szféra, illetve önkéntes szervezetek. Ezen felül, azonban még megtalálhatóak az egyéb szervezetek, társadalmi önszerveződések, nonprofit, illetve harmadik szektor szinonimák is. Most feltehetnénk a kérdést, hogy miért nem tudunk egy adott kifejezést használni ezen szervezetek leírására, jellemzésére. A válasz erre az, hogy annyira összetett még, s talán mondhatni még egy kissé kiforratlan is, hogy nem tudunk egy szempontot figyelembe venni, hanem több kell ahhoz, hogy meghatározzuk őket.²

² Pölöskei Pálné: Civiltörvény és a kedvezmények Adózási, Számviteli szabályok. Budapest, NOVIRING Kft., 2012, 17. oldal

2.2 Történeti áttekintés

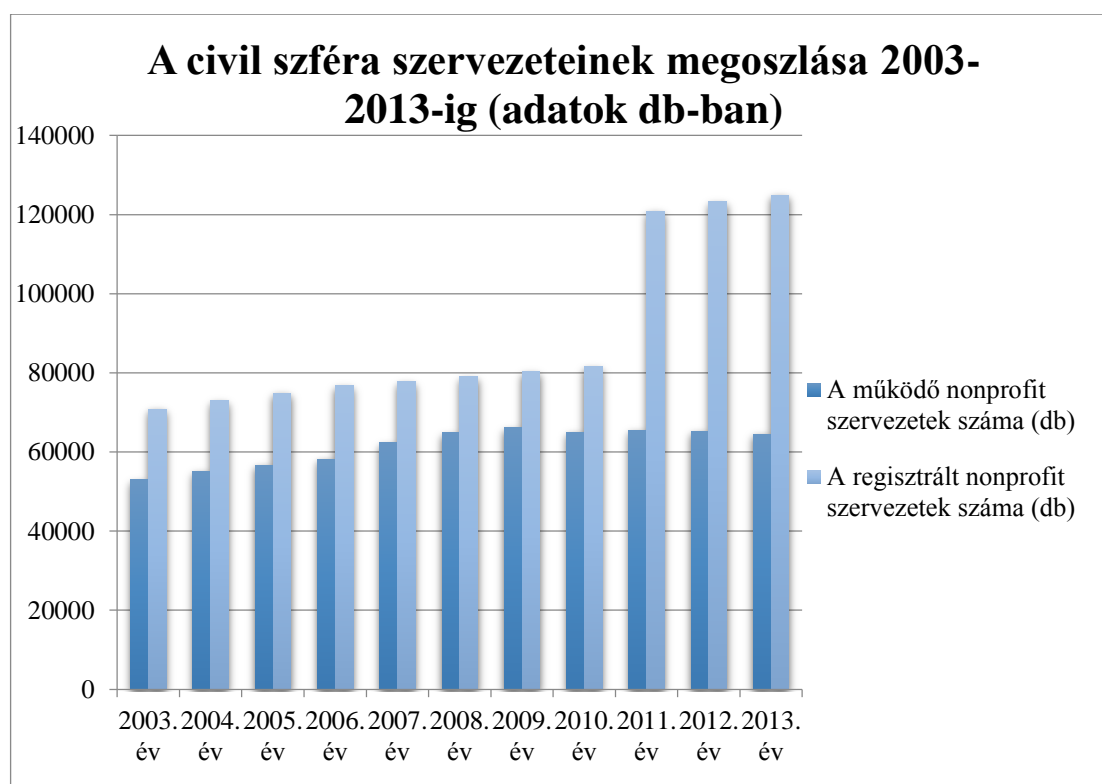
A civil szféra története az 1980-as évek végétől kezdődött el. A nonprofit szervezetek körébe tartozó cégek fokozatosan bontakoztak ki az évek során. Ezáltal a civil szféra szervezeteinek tekintjük többek között az alapítványokat, az egyesületeket, a közhasznú társaságokat - ma már közhasznú szervezeteket - és így tovább. Érdekesség, hogy az 1980-as évek előtt az egyesületek száma volt meghatározó a szférában, de e szervezeteket is csak a politikától független területeken alapították. Ezzel szemben alapítványokat nem létesítettek egészen 1987-ig. Ennek oka, hogy 1987-ben szilárdították meg az alapítványok létjogosultságát, valamint rá két évre pedig megalkották az egyesülési jogról szóló törvényt.

Az önkéntes szervezetek népszerűsége évről évre nőtt, leginkább a végzett tevékenységükből kifolyólag, hiszen a társadalmi szükségletek kielégítésére törekcsenek még a mai napig is.

Annak érdekében, hogy a céljaikat megvalósíthassák, az állam, az önkormányzatok, valamint más gazdasági társaságok pénzügyileg támogatják e szervezeteket. Ennek köszönhetően a szektor folyamatosan növekszik.³

³ Macher Judit: A magyarországi nonprofit szektor, különös tekintettel az ezredfordulóra – a kutatások tükrében, Nonprofit Monitor, 2010, 37-39. oldal, online dokumentum, http://www.echosurvey.hu/user/browser/File/nonprofitmonitor/npm_nr4_mj.pdf (letöltés: 2015. december 12.)

1. ábra: A civil szféra szervezeteinek megoszlása 2003-2013 (adatok db-ban)

Forrás: saját szerkesztés, KSH adatbázisából

A fenti táblázattal szemléltetni szeretném, a civil szervezetek megoszlását az aktívan tevékenykedő és a regisztrált szervezetek egymással szembe állításával. A táblázat adatai a Központi Statisztikai Hivatal - továbbiakban KSH – hivatalos honlapjáról származnak, azonban csak 2013-ig találtam adatot az összehasonlításra vonatkozóan.

2003-ban a szervezetek száma még alig érte el a 60.000-es számot. Ez valószínűleg a folyamatosan változó jogszabályi háttérnek, valamint a kiforratlanságnak volt köszönhető. Ezzel szemben 2013-ban az alapítási kedv láthatóan megnőtt, hiszen több, mint 120.000 civil szervezetet hoztak létre, azonban mégis az aktív cégek száma jóval kisebb. A diagramból is jól látszik mekkora eltérés mutatható ki. 2003-tól 2010-ig viszonylag egyenletes volt a működő önkéntes szervezetek aránya, és emellett arányosan növekedett a regisztrált szervezetek aránya is. Amellett, hogy egyenletesnek nevezhető a növekedés, még így is kevesebb volt arányaiban az eltérés a működő, valamint a regisztrált szervezetek között.

Azonban 2011-től ugrásszerűen megnőtt a regisztrált nonprofit szervezetek száma, de az aktívan működő társaságok aránya évről évre kevesebb lett. 2003-ban ez az arány még csak 25,17% volt, azonban 2013-ra elérte a 48,33%-ot.

2.3 A nonprofit szervezetek törvényi háttere

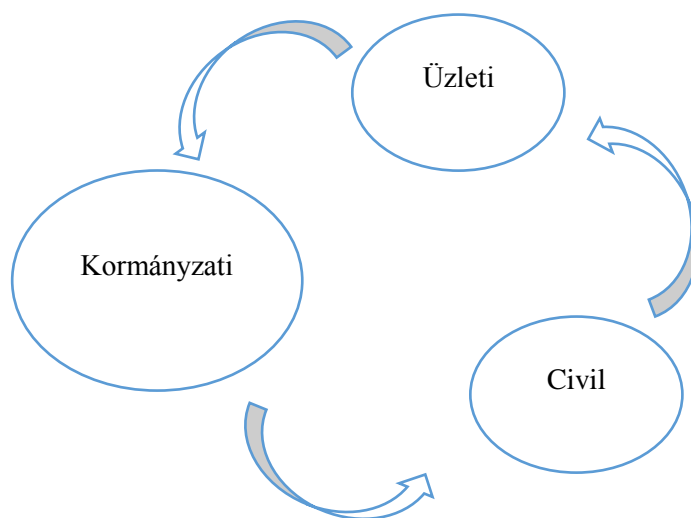
A magyar jogi szabályozásban nem találunk pontos megfogalmazást arra vonatkozóan, hogy mit is jelent, mit is értünk nonprofit szervezetek alatt. A mindennapi szóhasználat során olyan jelzőkkel tudunk asszociálni a harmadik szektor szervezetire, minthogy:

- nem nyereség elérése céljából végzi tevékenységét, vagy
- társadalmi szükségleteket elégítenek ki.

Hazai és nemzetközi szinten is próbálnak különféle szempontokat felállítani a pontosabb szabályozás érdekében. Ezen próbálkozások alapján a civil szféra intézményei közé sorolhatóak azok a szervezetek, melyek politikától függetlenül végzik tevékenységüket, és a működésük során elnyert eredményt nem osztják fel, valamint társadalmi igények kielégítését tűzték ki célul.

A civil szervezetekre különböző elnevezéseket, valamint rövidítéseket, illetve szinonimákat lehet találni. Ilyen például az angol NGO (Non-governmental Organization) rövidítés, vagy a civil szervezetek, a harmadik szektor és még sorolhatnánk. Azonban mindegyik elnevezés azt a jellemzőt próbálja kiemelni, hogy ezek a szervezetek az államtól függetlenül működnek. A civil szerveződések fontosságát is ki kell hangsúlyozni, mivel ezen szervezetek az állampolgári kezdeményezések fontosságát helyezik előtérbe. Mivel harmadik szektor lett az elnevezés, ezért ebből már következtethetünk arra, hogy van első, illetve második is. De melyek ezek?

2. ábra: A gazdaságban szereplő három szektor felosztása

Forrás: Simonné Romsics Erika: Nonprofit számvitel I. előadás [papír alapú dok.]

A társadalom fő mozgatórugóinak három tényezőt tudunk megkülönböztetni. A profitot, az államot, és az öntevékenységet. A közfeladatok ellátására három csoportot különítünk el. A csoportosításba beletartoznak a költségvetési szervek, vállalkozások által végzett közfeladatok és a nonprofit szervezetek által ellátott közfeladatok. Annak érdekében, hogy a közfeladatok ellátásában részt vegyenek ezek a szervezetek, az állam támogatásokkal segíti őket. Az üzleti részt erősítik a vállalkozások, melyekre leginkább a profitorientáltság a jellemző. Ezzel szemben a civil szektorra pont ennek ellenkezője igaz.

A nonprofit szervezetekkel foglalkozó jogszabályi háttér a Civil törvény tartalmazza. 2013. évi Polgári törvénykönyv változása a civil szférát is érintette. Lényeges változás, hogy az új törvény megalkotta a nonprofit gazdasági társaságokat.

A nonprofit gazdasági társaságot fontos elkülöníteni a többi civil szervezettől, hiszen már a nevéből is adódik, hogy üzletszerű tevékenység végzése a cél. Törvényi szabályozás kimondja, hogy átalakulásnál, szétválásnál és egyesülésnél is, csak és kizárólag másik nonprofit gazdasági társaság jöhet létre.⁴

⁴ Simonné Romsics Erika: Nonprofit számvitel I. előadás [papír alapú dok.] 2014.09.13.

2.4 A civil szféra szervezeteinek fogalmi meghatározása és összehasonlítása az egyes típusok bemutatásával

2.4.1 Alapítvány

Nonprofit szervezet létrehozásakor az egyik lehetőség az alapítvány alapítása. Ennek azonban korlátai vannak. Az alapítványok, mint minden más nonprofit társaság, közérdekű tevékenység végzésére jogosultak. Ez azt jelenti, hogy alapítványt nem hozhatnak létre csak vállalkozási tevékenység végzésére. Azonban annak érdekében, hogy az alapító okiratban megjelölt tevékenységét el tudja látni, forrásra van szüksége. Vagyis a megjelölt alaptevékenységgel kapcsolatban felmerülő gazdasági tevékenység végzése megengedett. Alapítvány létesítésénél az alapítói létszámmra nincs korlátozás, azonban ha az alapítói létszám meghaladja az egyet, akkor a tagi jogokat egyetemlegesen gyakorolják.

Fontos, hogy az alapítónak az általa vállalt vagyoni juttatását teljesítenie kell. Ha ezt elmulasztja először felszólítást kap a teljesítésre. Ha a felszólításnak sem tesz eleget az alapító, akkor minden jogot, amit alapítóként gyakorolhat felfüggeszhetnek meghatározott időtartamra. Az alapítvány számára juttatott vagyont az alapítvány profiljában szereplő tevékenységre kell fordítani, és annak megfelelően kezelni.⁵

Az alapítványok nyilvántartásba vételének első lépése a létesítő okirat, vagy más néven az alapító okirat megírása, és elfogadtatása, valamint annak benyújtása a cégbíróságon.⁶

A nyilvántartásba vételi kérelmet egy ügynevezett ÁNYK űrlapon kell benyújtani. A benyújtás formája lehet papír alapú vagy elektronikus úton történő benyújtás. Meghatározták azon szervezetek körét, melyeknek papír alapon, illetve, melyeknek elektronikus formában kell benyújtaniuk a kérelmet. 2015 első napjától az elektronikus úton történő beadás vonatkozik a magánnyugdíjpénztárakra, a köztestületekre, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakra, továbbá azon szervezetekre, akinek ügyeinek intézését jogi képviselő segíti, valamint a nyilvántartásba vételi eljárás során az egyszerűsített eljárást választja. Ezen túlmenően a közhasznú szervezetek esetében a közhasznúság tényének megállapítására vonatkozó kérelmet szintén csak elektronikus formában lehet benyújtani.

⁵ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300005.TV (letöltés: 2015. július 11.)

⁶ <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/alapitvany-nyilvantartasba-veteli-eljaras> (letöltés: 2015. december 5.)

Ha a szervezet nem tartozik a fent leírt kategóriák közé, akkor lehetősége van a papír alapú benyújtásra. Ebben az esetben a nyomtatványt le kell tölteni, majd kézzel ki kell tölteni és így benyújtani a bíróságra.⁷

A változtatások szintén bejelentési kötelezettséget vonnak maguk után. Erre a szervezetnek a változások bekövetkezésének időpontjától számítva 60 nap áll rendelkezésére. A bejelentés elmulasztása következményeket eredményez.⁸

Az alapítvány megszűnését kezdeményező eljárás nem minősül peres eljárásnak. Az eljárás megkezdésének több oka is lehet:

- letelt az előre megszabott működési idő, vagy
- a meghatározott célt elérték, és újabbat nem tűztek ki, vagy
- a meghatározott cél megvalósíthatatlanná vált.⁹

2.4.2 Egyesület

Egyesületet akárcsak a legtöbb nonprofit szervezetet, egy meghatározott cél elérése érdekében hoznak létre. Mivel a civil szféra szervezetei közé tartozik az egyesület is, ezért ezt a társasági formát sem lehet teljes mértékben gazdasági tevékenység végzésére alapítani. Akárcsak az alapítványnál, az egyesületek esetében is igaz azonban az, hogyha végez is gazdasági tevékenységet, akkor annak közvetlenül kell a teljesíteni kívánt cél eléréséhez kapcsolódnia. Mint nonprofit szervezet, az egyesületre is vonatkozik, hogy nem osztja fel vagyonát.

Egyesületekhez sokféle fogalmat tudunk csatolni. Ilyen lehet az önkéntesség, a közös cél, vagy a szervezett működés. Ezek a fogalmi csatolások azokat a jellemzőket írják le, melyek a nonprofit szektort általánosságban jellemzik.

Egyesület esetében a tagokat két típusra tudjuk osztani. Egyrészt a pártoló tagok, akik hozzájárulnak a kitűzött cél eléréséhez, ugyanakkor döntéshozatalra nem jogosultak. A másik típusba tartoznak a tiszteletbeli tagok, akik nevükkel járulnak hozzá a cél eléréséhez.

⁷ <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/civil-eljarasok-anyk-urlapjai-tajekoztato> (letöltés: 2015. november 5.)

⁸ <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/alapitvany-valtozasbejegyzesi-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

⁹ <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/alapitvany-megszunes-megallapitasara-iranyulo-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

A közgyűlést, mely az egyesületek legfőbb szerve, minden évben össze kell hívni. Ezen a gyűlésen a résztvevő tagok az egyesület életében felmerülő témákat vitatják meg, valamint döntéseket hoznak a szervezet ügyeiben. A gyűlések alkalmával a tagok megvitatják az éves költségvetést, megbeszélik és elfogadják a beszámolót, megvitatják az esetleges változtatásokat és így tovább.¹⁰

A nyilvántartásba vételi eljárás hasonlóan zajlik, mint az alapítvány esetében. Először el kell fogadni a létesítő okiratot, majd benyújtani azt a bíróságra.¹¹

A változtatások bejelentéséről a nyilatkozat benyújtását, a változtatás napját követően 60 nap alatt kell teljesíteni.¹²

Egy gazdasági társaság megszűnése történhet jogutóddal, vagy jogutód nélkül. Ha egy egyesület a jogutód nélküli megszűnés mellett dönt, ugyanakkor a hitelezőit még ki tudja fizetni, akkor végelszámolási eljárás indítását kezdeményezhetik. Ebben az esetben a végelszámolás kezdeményezése, annak időpontjának kiválasztása, és minden ehhez kapcsolódó döntés a közgyűlés hatáskörébe tartozik.¹³

Tehát, az alapítvány és az egyesület közötti lényeges különbség, hogy ugyan mindkettő szervezeti forma egyesít, de amíg az egyesület személyek, addig az alapítvány vagyon formájában érvényesti a saját szervezeti formájára vonatkozó előírásokat. Ez azt jelenti, hogy az egyesület a cél eléréséhez személyeket toboroz, az alapítvány pedig forrást gyűjt.¹⁴

2.4.3 Közhasznú szervezetek

A civil szféra szervezeteinek szervezeten történő munkavégzése érdekében alkották meg a közhasznú szervezetekről szóló törvényt. Annak érdekében, hogy zökkenőmentesen történjen e szervezetek működése, fontos szabályokat kellett megfogalmazni a törvényben. A szabályozás kitér a szervezetek típusaira, a közhasznúsági státusz megszerzésének feltételeire, valamint annak megszűnésére is.

¹⁰ Simonné Romsics Erika: Nonprofit számvitel I. előadás [papír alapú dok.] 2014.09.13

¹¹ <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/egyesulet-nyilvantartasba-veteli-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

¹² <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/egyesulet-valtozasbejegyzesi-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

¹³ <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/egyesulet-vegelszamolas-meginditasanak-nyilvantartasba-vetele-iranti-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

¹⁴ <http://www.nonprofit.hu/tudastar/alapitvany-vagy-egyesulet> (letöltés: 2015. december 6.)

Ezen felül, a működés és a gazdálkodás, valamint a beszámoltatás rendjére is egyaránt.¹⁵

A közhasznúsággal kapcsolatban először tegyük tisztába magát a fogalmat. A Magyarországon bejegyzett cégek közül, közhasznúnak minősülnek azok a szervezetek, amelyek valamely közfeladat ellátását tűzték ki célul, valamint az országban felmerülő társadalmi igényeket elégítik ki. Céljaik megvalósításához azonban erőforrásokra van szükségük, továbbá támogatásokra. Ahhoz azonban, hogy a közhasznú jogállást elnyerhesse egy adott szervezet, feltételeknek kell eleget tenniük. Melyek ezek?

Elsődlegesen maga a közhasznú tevékenység végzése, melyet a létesítő okiratában a szervezet megjelölt, mint célkitűzést. Valamint a társadalmi szerepvállalás is a feltételek egyike. A következő lépcsőfok, az erőforrások rendelkezésre állásával kapcsolatos. Itt erre vonatkozóan három feltételt szab meg a jogszabály, melyből legalább egynek kell teljesülnie. Ezek alapján vagy:

- az két év alatt az árbevétel éves szintre átszámítva legyen nagyobb, mint 1 millió forint, vagy
- az adózott eredménye a szervezetnek összesítve legyen pozitív legalább két üzleti év viszonylatában, vagy
- az összes ráfordításon belül a személyi jellegűek aránya közelítse meg az ¼-es arányt.

A megfelelő társadalmi támogatottság arányának bemutatása is lényeges a közhasznúsági minősítés megszerzésének szempontjából. Ennek arányát a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlásánál figyelik. Ugyanis elegendő társadalmi hozzájárulást kap a szervezet abban az esetben, ha az 1%-os felajánlásokból kapott összegek arányát tekintve megközelítik az összes bevételnek a 2%-át. Vagy a közhasznú tevékenységhez szorosan kapcsolódó költségek, illetve ráfordítások 2 éves átlagban bemutatva az összes költség felét teszik ki. Végül, de nem utolsó sorban, ha a szervezet fogadó szervként működik, vagyis alkalmazhat önkénteseket, és legalább 10 önkéntest foglalkoztat szintén két éves átlagban. Ezen feltételekből is csak egy teljesítését írja elő a jogszabály.

Ha eldöntötte a szervezet, hogy el akarja nyerni a közhasznú minősítést és megfelel a feltételeknek, akkor megkezdődhet a nyilvántartásba vételi eljárás. Ehhez azonban a létesítő okiratba bele kell foglalni a végezni kívánt közhasznú tevékenységet, valamint fel kell tüntetni, – mivel közhasznú minősítés elnyerése a cél – hogy

¹⁵ Ácsné Molnár Judit, Matlné Kisari Erika, Száraz Tünde, Szűcs Józsefné: Nonprofit törvény és kedvezmények (Adózási, számviteli szabályok, példatár), NOVIRING Kft., Budapest, 2005, 53. oldal

eredményét a tagok között nem oszthatja fel, végül pedig, hogy tevékenységét politikától függetlenül kell végeznie.¹⁶

A közhasznú minősítés elnyerésével a szervezetnek tisztában kell lennie azzal, hogy milyen szabályok vonatkoznak egy közhasznú szervezet működésére.

A civil törvény a mérvadó a szervezetek működésére vonatkozóan. Különösen fontos tisztában lenni az úgynevezett összeférhetlenségi szabályokkal, melyeket a törvény szintén tartalmaz. Ezek a szabályok tisztázzák, hogy mely személyek lehetnek, vagy nem lehetnek vezető tisztségviselők, vagy kik vehetnek, illetve nem vehetnek részt a döntéshozatalban. Továbbá a felügyelő szerv tagjaira és vezetőire is kitér a szabályozás. Kiemelendő, hogy a minősítés megszerzésének egyik alapvető feltétele még a kettős könyvvezetésre történő áttérés.

Összegezve kijelenthetjük, hogy az előző évekhez viszonyítva a minősítés megszerzése szigorúbb szabályozás alá került. Azon szervezetek, melyek már 2014 előtt is közhasznú szervezetként tevékenykedtek, haladékat kaptak az új feltételeknek való megfelelésre. Az ő esetükben azonban nem volt elég, ha a közhasznúsági mellékletben bebizonyították, valóban eleget tettek a feltételeknek, náluk ugyanis a létesítő okiratot is felül kellett írni, hogy véglegesen bebizonyítsák, közhasznú szervezetként működhetnek tovább.¹⁷

¹⁶ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban (Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 57-59. oldal

¹⁷ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban (Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 61-64. oldal

2.5 A nonprofit szervezetek és az Európai Unió

2.kép: Európai Unió zászló¹⁸

2.5.1 A civil szféra és az Európai Unió

Az Európai Unió több területen is aktívan tevékenykedik. Az egyik ilyen terület az emberi jogok védelme. Ebben a harcban segítségükre vannak a nonprofit szervezetek is.

A civil szervezeteknek rendkívül fontos szerepük van az emberi jogok védelme érdekében vívott harcban. Ennek oka az, hogy gazdasági szerepvállalásuk során képesek információkat gyűjteni, és ezek alapján prioritásokat meghatározni. Az EU gyakran konzultál a civil szervezetekkel. Erre különböző fórumok állnak az Unió rendelkezésére.

Az Európai Unió évente üléseket hív össze annak érdekében, hogy a felmerült problémákra vagy kérdésekre megoldást találjanak. Igaz, hogy ezen ülések évente esedékesek, azonban különleges helyzetek miatt is összehívhatják őket. Az üléseken részt vesznek az EU tagországai és az EU-n kívüli országokat is bevonják.

Minden évben az EU találkozót szervez az emberi jogok védelmében aktívan részt vevő nonprofit cégekkel, szakértőkkel, valamint nemzetközi szervezetekkel egyaránt. Ezek a fórumok lehetőséget biztosítanak arra, hogy újabb kérdésekre keressenek, és találjanak válaszokat, valamint tudatosítsák ennek a harcnak a lényegét, illetve fontosságát.¹⁹

2.5.2 A nonprofit szektor értelmezése nemzetközi viszonylatban

Az Európai Unió szerint nonprofit szervezetnek minősül minden olyan szervezet, amely az állam, valamint a magánszektor közötti területen végzi tevékenységét. Akárcsak a magyar jogrendszerben, nemzetközi szinten is már többször próbáltak pontos meghatározást adni a nonprofit szektorra. Az összes próbálkozás közül talán a legismertebb a John Hopkins University kutatócsoportjának meghatározása. A vizsgálatok során végül kiemelték azon jellemzők körét, amelyek a legjobban írják le a civil szektort.

¹⁸ http://eupalyazatiportal.hu/az_eu_a_2012_ev_nobel_bekedijasa/ (letöltés: 2015. december 15.)

¹⁹ http://eeas.europa.eu/human_rights/cooperation_with_ngo/index_en.htm (letöltés: 2015. november 24.) saját fordítás

Az általuk felállított szempontok alapján, a civil szervezetek többek között, legyenek függetlenek a kormánytól, valamint az elért eredményüket nem oszthatják szét a tagok között. Továbbá, mivel társadalmi tevékenységet végeznek, ezért az önkéntes tevékenységekben vállalt szerepük is legyen jelentős.

Miután a felállított kritériumokat nyilvánosságra hozták, többen is foglalkoztak a kérdéssel és próbálták megfejteni, vajon tényleg igaz-e, hogy e szempontok alapján be lehet-e sorolni a civil szervezeteket. Miután egyre többen foglalkoztak a kérdéskörrel, egyre több kérdés merült fel. A rengeteg vitakérdésnek köszönhetően, próbálták a helyzetet egy új megvilágításba helyezni. Ennek hatására újabb követelményeket állítottak fel a nonprofit szervezetekre vonatkozóan.

Az új kritériumok közül kiemelendő, hogy a felmerülő társadalmi igényeket szem előtt tartva végezze tevékenységét. Mivel nem a profit szerzés az elsődleges e cégek életében, ezért a profitjukat továbbra sem oszthatják szét tagjaik között. Továbbá, az önkéntes foglalkoztatás szintén megmaradt, mint követelmény a nonprofit intézményekkel szemben.²⁰

2.5.3 Az Európai Unió pályázatok

A nonprofit szervezetek és az Európai Unió nem csak az emberi jogok védelmében veszik fel együtt a harcot, hanem az EU különféle támogatásokkal is segíti a civil szervezetek tevékenységének megvalósulását is. A civil szféra szervezetei több forrásból is juthatnak támogatásokhoz. Az egyik formája ennek a pályázatok.

A pályázat hiteles dokumentum, amelynek meghatározott tartalmi, valamint alakai követelményei vannak az elkészítéssel kapcsolatban. Fontos, hogy minden egyes programtervhez meg kell találni a megfelelő finanszírozási forrást. A pályázati munkát alá kell támasztani különböző kutató munkával, elemzésekkel, továbbá tervezéssel is, melyek elősegítik azt, hogy a munkát tökéletesíteni tudja a szervezet. Ahhoz, hogy sikeres legyen a pályázat, figyelembe kell venni egy igen lényeges szempontot. A tervek pontos és alapos pénzügyi tervének elkészítését, valamint a költségvetés meghatározását.²¹

²⁰ Foglalkoztatáspolitikai és a nonprofit szervezetek (Frey Mária: A nonprofit szervezetek szerepe az Európai Foglalkoztatási Stratégia végrehajtásában), KOPINT-DATORG Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest, 2007, 28-30. oldal

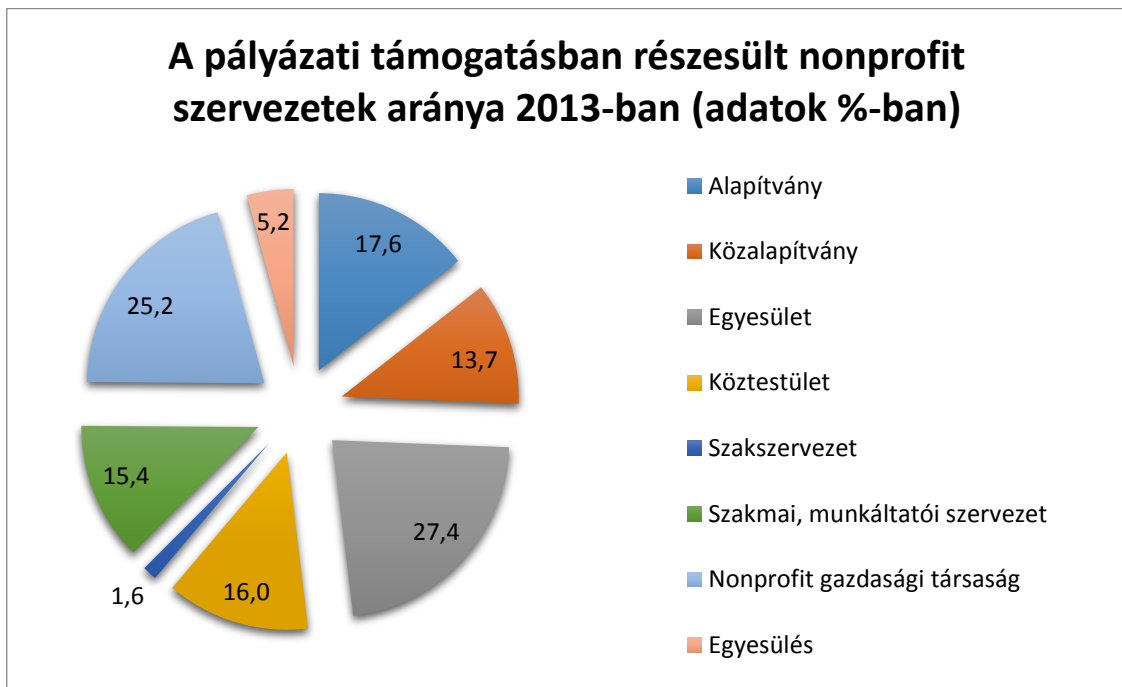
²¹ <http://www.palyazat.ingenweb.hu/> (letöltés: 2015. szeptember 26.)

Ha egy szervezet pályázatot szeretne benyújtani, akkor az elsődleges, hogy kutat a kiírt pályázatok között, melyik lenne számára a legmegfelelőbb.

A pályázatokról bővebb információkat találunk a www.palyazat.gov.hu oldalon, melynek keresőjében tudunk szűrni régió szerint, vagy az ország teljes területére, illetve meg tudunk adni különböző keresési paramétereket is.

Meg tudjuk adni, hogy a nonprofit szektoron belül államháztartáson belüli, vagy kívüli szervezetnek szeretnénk pályázatot keresni, továbbá, hogy milyen támogatási formát szeretne a szervezet, visszatérítendő, vagy vissza nem térítendő stb.²²

3. ábra: A pályázati támogatásban részesült nonprofit szervezetek aránya (adatok %-ban)

Forrás: saját szerkesztés, KSH adatbázisából

A KSH adatbázisából nyert adatok alapján a 2013. évben a nonprofit szervezetek részére kiosztott pályázati támogatások összege több, mint 130.000 millió forint. Arányaiban nézve a legtöbb pályázati támogatásban az egyesületek részesültek. Őket követik az alapítványok, és legvégül a legkevesebb arányban a szakszervezetek részesülnek pályázatokban.

²² <http://www.palyazat.gov.hu/node/6> (letöltés: 2015. december 8.)

2.5.4 A nonprofit szektor kapcsolata az európai Foglalkoztatási Stratégiával

„A munkahelyteremtés, mint gazdaságpolitikai prioritás alapvetően nemzeti feladat az Európai Unión belül, azonban a lisszaboni stratégia megszületése óta a feladatkör integrálására is megfogalmazódott az igény.” (Adler J. , 2007, 9. old.)

A lisszaboni stratégiát a 2000-ben tartott csúcsertekezleten alkották meg, melyen részt vettek az EU államfői, valamint kormányfői egyaránt.

Az EU célkitűzése egy versenyképes, gyorsan fejlődő társadalom létrehozása volt, amelyben a gazdasági növekedés fokozódik, továbbá támogatja a társadalmi összefogást. Ennek a szellemében alkották meg a lisszaboni stratégiát.²³

Mindannak ellenére, hogy nem tudunk pontos meghatározást adni a harmadik szektorra, mégis Európa gazdasági és szociális terében a leggyorsabban fejlődő intézményekké nőttek ki magukat. Ennek oka visszavezethető a felmerülő társadalmi igények kialakulására mind a szociális, mind a személyi, továbbá a közösségi szolgáltatások irányában. Ezen felül, kiemelendő ok az, hogy az Európai Unió nem tudott elegendő munkahelyet teremteni, és ennek köszönhetően a munkanélküliségi ráta növekedett. Ennek hatására az előbb felsorolt területeken a nonprofit szervezetek népszerűsége növekedett, hiszen ezekkel a területekkel kapcsolatban merültek fel olyan társadalmi igények, amelyekre – az EU-val karöltve – a nonprofit szervezetek próbáltak, és még a mai napig próbálnak megoldást találni.

Annak érdekében, hogy a munkanélküliséget csökkentsék, úgynevezett foglalkoztatási irányelveket bocsátott ki az EU, melynek célja a tagállamok foglalkoztatáspolitikájának a javítása volt. A munkanélküliség visszaszorításában a civil szféra is igen nagy szerepet vállalt.²⁴

2.5.5 Az operatív programok és a harmadik szektor lehetőségei

Hazánk 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, amelynek köszönhetően lehetősége van többek között a Strukturális alapon nyújtott források felhasználására.

²³ Foglalkoztatáspolitikai és a nonprofit szervezetek (Adler Judit: Foglalkoztatáspolitikai az EU-belépést követően),KOPINT-DATORG Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest, 2007, 9. oldal

²⁴ Foglalkoztatáspolitikai és a nonprofit szervezetek (Frey Mária: A nonprofit szervezetek szerepe az Európai Foglalkoztatási Stratégia végrehajtásában),KOPINT-DATORG Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest, 2007, 35. oldal

Az alapból származó forrásokkal lehetősége volt az országnak az életszínvonal javítására. Ahhoz, hogy az életszínvonalat javítani tudja az ország, elengedhetetlen feltétel a gazdasági versenyképesség javítása, a munkahelyteremtés, továbbá a regionális fejlődés is. Ezen szempontokat figyelembe véve alkották meg azokat az operatív programokat, melyek e célok megvalósítását tűzték ki célul a 2004-2006-os időszakban.

Ezen programok között megtaláljuk:

- a mezőgazdaság, valamint az kezdő vállalkozások támogatására az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Programot,
- a kis-, és középvállalkozások támogatását segítő Gazdasági Versenyképesség Operatív Programot
- a munkanélküliség csökkentését szolgáló Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Programot
- a környezetvédelmet előtérbe helyező Környezetvédelmi és Infrastruktúra-fejlesztési Operatív Programot
- a régiók fejlettségének a javítását szolgáló Regionális Fejlesztési Operatív Programot.²⁵

Az előzőekben írtam már az Európai Unión belül értelmezett nonprofit szervezetekről, a pályázatokról, most essen szó egy kicsit az operatív programokról. Az operatív programok lényege, hogy az elérni kívánt célokat megvalósítsák. Ezen célokat pedig úgynevezett Partnerségi Megállapodásban rögzítik. Ezen célokat elsődlegesen beruházási prioritásként, majd célkitűzésként, végül pedig intézkedésként kezelik.

Az operatív programokat tekintve a 2014 és 2020 közötti időszak jelentős hazánkra nézve. Ennek lényege abban rejlik, hogy a finanszírozást arányosan osztották meg erre a 6 évre. Már nem csak egy alapot használnak fel, hanem többet vonnak be. Ezen programok nem csak tagállamokat érinthetnek, hanem régiókat is beépíthetnek a programokba. Az Európai Bizottság valamint a nemzeti és a regionális hatóságok jelölik ki az elfogadható prioritásokat, illetve célokat. Az operatív programok pedig segítséget nyújtanak, ahhoz, hogy megfelelően ki tudják választani őket, majd ezek után végre is

²⁵ Foglalkoztatáspolitikai és a nonprofit szervezetek (Kuti Éva: Nonprofit szervezetek részvétele a foglalkoztatás és a humán erőforrás fejlesztését célzó uniós pályázatokon), KOPINT-DATORG Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest, 2007, 49. oldal

hajtsák őket. A későbbiekben pedig figyelemmel kell kísérni a terveket és értékelni kell őket.²⁶

2.5.6 Operatív programok hazánkban

Az Unió forrásából a tagországok is részesülnek, ezáltal hazánk is. A hazánkba befolyt uniós forrásokat - amelyeket 2014 és 2020 közötti időszakra elosztva kapott az ország – operatív programok segítségével akarja felhasználni. 10 operatív programot neveztek meg a felhasználásra. Fontos, hogy ezek a programok mind-mind illeszkedjenek az Europa2020 stratégiához.

A 10 operatív program tehát a következő:

- Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
- Emberi Erőforrás fejlesztési Operatív Program
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program
- Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program
- Vidékfejlesztési Program
- Magyar Halászati Operatív Program
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program.

Hazánk és az Európai Bizottság partnerségi megállapodást kötött 2014-ben. A partnerségi megállapodás magába foglalja, hogy az elérendő célokat, tevékenységeket ezen operatív programok segítségével kell elérni, végrehajtani.²⁷

²⁶ <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=hu> (letöltés: 2015. szeptember 29.)

²⁷ http://palyazat.gov.hu/2014_2020_as_operativ_programok_tarsadalmi_egyeztetese (letöltés: 2015. szeptember 29.)

3. A KulTúra Egyesület bemutatása

A gyakorlati oldal bemutatásához a választott cég a KulTúra Egyesület, mely egy kulturális csoportként jött létre 2005-ben. A szervezet fő célja a kultúra élénkítése hazánkban. Ebben az esetben beszélhetünk zenéről, költészetről, képzőművészetről, valamint színházakról, táncról és még rengeteg minden másról.

3.kép: A KulTúra Egyesület emblémája²⁸

Forrás: saját szerkesztés (letöltés: 2015.09.26.)

Különböző fesztiválok és rendezvények szervezését tudhatja maga mögött a cég, ezek közül kettő, ami külön kiemelendő. Az egyik a Fesztivál Zala, amely a Zalai régió könnyűzenéivel foglalkozott. A műsorok által a közönség közelebbi kapcsolatba kerülhetett olyan előadókkal, akik ezt a vonalat erősítik. Ezzel szemben a másik, az Egyesület által szervezett fesztivál - az egyik talán legszínesebb - bemutatta a legegységesebb, legkülönbözőbb művészeti ágakat.

A szervezetnek volt lehetősége a legegységesebb, legkülönbözőbb zenei műfajokat, illetve művészeti alkotásokat bemutatni Zalaegerszeg éttermeiben, kávéházaiban, valamint sörözőiben. A különböző művészeti ágak mellett még egy szabadtéri filmklubot is indított 2009-es évtől, ezen felül egy olyan támogatási rendszert is sikeresen megalapítottak, amely a könnyűzenét támogatja. Ezen rendezvények sikerét az is mutatja, hogy minden rendezvény után egyre több érdeklődő és egyre több támogató veszi fel az Egyesülettel a kapcsolatot.

2013. évtől a szervezet elindított egy ösztöndíj programot, ami a fiatal képzőművészek pályán maradását támogatja.

3.1 Az Egyesület 2014. évi tevékenysége

Az egyesület elsődleges és legfontosabb célja a kevésbé ismert könnyűzenei előadók, valamint zenekarok támogatása. A támogatásban azon zenekarok

²⁸<http://jencarnes.com/blog/tag/continuous-line-drawing> (letöltés: 2015. szeptember.26.)

<http://diydecora.com/price-promise-on-paint/> (letöltés: 2015. szeptember.26.)

részesülhetnek, akik nem hivatásosan zenélnek, élő hangszeres előadásokat tartanak, valamint legalább 50%-ban a saját dalaikat adják elő, továbbá nincsenek szerződötve egyetlen kiadónál sem. A szervezet a támogatással nem feltétlen anyagilag segíti a támogatottakat. Azonban segíti őket, hogy ismertté, elismertté váljanak, valamint a legfontosabb, hogy a zenéjük eljusson a hallgatósághoz.

A másik cél, ami az előzőből következik, hogy a zenészek, illetve zenekarok felkarolása által képesek kitágítani a zenei köröket, melynek segítségével elősegítik, hogy a fiatal korosztály megtalálja a magának megfelelő stílust.

A tervek között szerepel többek között egy olyan zenei műhely működtetése is, mely nyitott mind a fiatal zenészek, zenekarok, továbbá az egyéb művészeti ágakhoz.

Mivel minél szélesebb körben szeretné megvalósítani céljait a szervezet, azért partnerkapcsolatok kiépítésére törekszik mind hazai, mind külföldi terepen egyaránt.

Az egyesület további tevékenységei közé sorolható több időszaki kiadvány kiadása, verseskötetek kiadása is, illetve hangfelvételek készítése egyaránt.

Ha a cégről bármilyen információt meg szeretnénk tudni, akkor ezt megtehetjük írásbeli kérelem útján, melyet az elnöknek, a vezető tisztségviselőnek kell címezni. Ugyanis ő az a személy, aki köteles minden olyan iratba betekintést engedni vagy felvilágosítást adni, melyek a szervezet működésével kapcsolatosan jöttek létre. Ezekről az iratmegtekintésekről a szervezetnek nyilvántartást kell vezetnie, amelynek tartalmaznia kell a kérelmező nevét, a kért irat, iratok megnevezését, valamint a teljesítés idejét.

A szervezet többnyire az egyesület részére befizetett tagdíjából, valamint a részére jutott támogatói befizetésekből, továbbá egyéb jövedelmeiből gazdálkodik.

A saját vagyoni feletti gazdálkodás önálló, és a tartozásait abból fizeti. Mint általában a nonprofit szervezetek, az eredményét a szervezet nem oszthatja fel, hanem ezt az összeget a létesítő okiratban megjelölt cél szerinti tevékenységre fordítja, valamint annak megfelelően kezeli.

A cég a támogatásokat többek között az államháztartás alrendszereitől kapja, melynek feltétele az írásbeli szerződés megkötése. Ebben a szerződésben határozzák meg a támogatással kapcsolatos előírásokat.

Az alapítók nem gazdasági tevékenység céljából alapították az egyesületet elsődlegesen, továbbá háttérbe került a vállalkozási tevékenység is, ugyanis ez csak másodlagos jellegű. Céljainak elérése érdekében végzi közhasznú tevékenységét.

3.2 A nonprofit szervezetek működésének, gazdálkodásának elemzése a KulTúra Egyesület példáján keresztül

A harmadik szektor intézményeinek egyik legalapvetőbb feladata, hogy a létesítő okiratban meghatározott célját elérje, valamint a véghezvitelhez erőforrásokat szerezzen. A szervezetek működésük során sokfajta tevékenységet végeznek a végcél elérése érdekében. Ezekkel szoros összefüggésben van e tevékenységek számviteli elszámolása is. Hiszen a számviteli elszámolás során el kell különíteni a vállalkozási, illetve nem vállalkozási tevékenységet.

Ennek elkülönítésére sajnos nincs tételes felsorolás. Mindenekelőtt tisztázni kell az alapító okiratban, hogy mi a végezni kívánt tevékenység. Ez az első lépés. Ezek után a működés során végzett tevékenységekről el kell dönteni, hogy azok közül melyik tevékenység segítette elő a cél megvalósítását.

Összefoglalva, azok a tevékenységek tartoznak a nem vállalkozási tevékenység csoportjába, amelyek az alapító okiratban foglalt tevékenység megvalósítását szolgálják. Érdekesség, hogy civil szervezetek is érhetnek el nyereséget, azonban, ha az alapító okiratban megjelölt tevékenységhez szorosan kapcsolódik a végzett tevékenység – mely során bevételük keletkezett – az nem minősül vállalkozási tevékenységnek.

A civil szervezetek által végzett tevékenységekhez kapcsolódóan kijelenthetjük, hogy sem egyesületet, sem alapítványt nem hozhatnak létre gazdasági tevékenység végzésének céljával. Azonban ezek a társaságok is tehetnek szert profitra azzal a feltétellel, hogy a létesítő okiratban megjelölt tevékenységükkel szorosan összefüggő tevékenységből kell a profitnak származnia.

„A civil szervezetek forrásteremtési lehetőségei lehetnek: az adománygyűjtés, a pályázatokon való indulás, a cél szerinti tevékenység ellenértékéért kapott bevétel, legritkább esetben a vállalkozás. Bármelyik formáját választják ennek, a forrás valamilyen bevétel formájában jelenik meg.” (Gottgeisl R., Láng N., 2015, 91. old.)

Ha a kettős könyvvitelt vesszük figyelembe, akkor ezen bevételek mind az eredménykimutatás első kategóriáját növelik. Azonban fontos ezt megosztani alaptevékenységből, továbbá vállalkozási tevékenységből származó bevételre. A megkülönböztetést egyszerűbbé teheti a szervezet, ha már előre az alapításnál szabályozzák, hogy mely termékek, valamint szolgáltatások létrehozása segítik elő a

célok elérését és melyek nem. Ebből a csoportosításból már egyszerűbb lesz különválasztani a vállalkozási, illetve nem vállalkozási tevékenységet.²⁹

3.2.1 Az Egyesület számviteli politikájának bemutatása

A számviteli politika kialakításakor sok tényezőt kell szem előtt tartani. Mindenekelőtt azokat a kérdéseket kell először kielemezni, ami a leginkább fontos a szervezet működéséhez. Ilyen lehet például az eszközök, továbbá a források értékelése, az értékcsökkenés kiszámítási módja, a beszámoló fajtája és elkészítésének dátuma stb. Minden, ami a cég működésével kapcsolatos, be kell mutatni a számviteli politikában. Elkészítése sajátos, formai követelményektől mentes.³⁰

Mindazonáltal, hogy szabadon választható meg a forma, a belső tartalomnak magába kell foglalnia egy leltárkészítési szabályzatot, számlarendet, valamint számlatükröt. Ezen felül még tartalmaznia kell pénzkezelési szabályzatot, továbbá egy bizonylati rendet is.

A számviteli politika kialakításáért a szervezet képviselőjére jogosult személy a felelős. Elsősorban arra kell törekedni, hogy a szervezet a jelenlegi helyzetére vonatkozó előírásokat mutassa be. Ez azt jelenti, hogyha a cég egyszeres könyvvitelben könyvel, de úgy dönt, – vagy jogszabály előírja – hogy áttér a kettős könyvvezetésre, akkor azt a számviteli politikájában, mint változást be kell mutatnia. Erre lehetősége van a változástól számított 90 napon belül, mindössze egy kiegészítést kell írnia a politikához.

Az egyik legfontosabb része a számviteli politikának a pénzkezelési szabályzat, melynek a gyakorlati alkalmazását gyakran ellenőrzik. Egy pénzkezelési szabályzatnak ki kell emelnie, hogy ki felügyeli a folyamatokat, fel kell tüntetni, hogy mekkora összeg lehet pénztárban. Ha ellenőrzésre kerül sor, akkor az ellenőrzés menetének és a gyakoriságának meghatározását, továbbá minden olyan szabályozást, amely a pénzforgalom nyilvántartásával összefüggésben áll, be kell mutatni.

A következő kiemelendő rész pedig nem más, mint a bizonylati rend. Ennek tartalmaznia kell minden olyan elemet, ami a bizonylat, mint fogalom, körébe tartozik. Ezen felül meg kell határozni a tartalmi követelményeket is a bizonylatokkal

²⁹ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 90-92. oldal

³⁰ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 82. oldal

kapcsolatban. A bizonylati rend kialakításának köszönhetően a bizonylatolás korlátok közé szorul, és ez biztosítja a szabályok betartását. A bizonylatokhoz szorosan kötődnek a szigorú számadású bizonylatok.

Szigorú számadású bizonylatnak tekintünk minden olyan bizonylatot, amelynek jogtalan alkalmazásakor a felhasználó visszaélhet a bizonylaton szereplő adatokkal.

A gazdálkodó által kiállított vagy a gazdálkodó üzleti partnereitől kapott okmányok, melyek gazdasági eseményeket rögzítenek, számviteli bizonylatnak tekintendők. Alaki, tartalmi és formai követelményeknek kell eleget tenni egy számviteli bizonylat kiállítása során. Tartalmi követelmény például a dátumok (teljesítés, kelt, fizetési határidő) feltüntetése, azon felül a fizetendő összeg és annak pénzneme. Szerepeltetni kell rajta a gazdasági szereplőket. Belföldi szállító esetén például, ha külföldi pénznemben állított ki számlát, az áfa összegét forintban jogszabályi előírás miatt szerepeltetni kell a bizonylaton, valamint az árfolyamot is.

Minden számviteli bizonylatot olvasható formában kell megőrizni, valamint olyan helyen tárolni, ahonnan könnyen vissza tudjuk keresni őket. Az elkészített beszámolót és minden olyan bizonylatot, leltárt, melyet a beszámoló készítéséhez felhasználtunk, minimum 8 évig kell megőrizni szintén olvasható és visszakereshető formában.³¹

A számviteli politika elkészítésére 90 nap áll rendelkezésre, ennek elkészítéséért pedig a képviselőre jogosult személy a felelős. A számviteli politikának minden olyan előírást, módszert, választást tartalmaznia kell, amely a szervezet gazdálkodásával kapcsolatos számviteli gyakorlatot meghatározza.

A KulTúra Egyesület a számviteli politikájában rögzíti a beszámoló formáját, valamint az elkészítésének dátumát, az értékcsökkenés kiszámításának módját, az eszközök, források értékelését.

Az egyesület közhasznú minősítést nyert, többek között ebből adódóan az elkészített beszámoló formája az egyszerűsített éves beszámoló lett, melynek tartalma az egyszerűsített mérleg, az eredmény-kimutatás, valamint a kiegészítő melléklet. A melléklet voltaképp tájékoztató jellegű. Be kell mutatni a támogatásokkal kapcsolatban minden olyan információt, amely részletezi, hogy a kapott összeget ténylegesen arra a célra fordította-e a szervezet, amire kapta. A beszámolóban fel kell tüntetni a kapott támogatásokat, hozzájárulásokat is. A beszámoló elkészítésének dátumát a szervezet

³¹ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 84-87. oldal

január 31-ére határozta meg. Erre az időpontra vonatkozóan minden számviteli feladatot el kell végezni és a beszámoló valóságának, valamint megbízhatóságának érdekében minden információt össze kell gyűjteni, és ezek alapján kell elkészíteni a beszámolót. A beszámoló formáját tekintve az Egyesület kettős könyvvitelben rögzíti a gazdasági eseményeket.

A számviteli politika második része többek között például a maradványértékkel, valamint az amortizáció meghatározásával kapcsolatos tudnivalókat írja le. A maradványérték meghatározása egyedileg, eszközönként történhet. A maradványérték meghatározása után üzembehelyezési jegyzőkönyvet kell készíteni, és az abban szereplő adatokat fel kell tüntetni az eszközök analitikus nyilvántartásában is. Azért van szükség mindezen információk megállapítására, mert a szervezet az amortizáció elszámolására a maradványértékkel csökkentett bruttó értéket választotta. Az értékcsökkenést évente számolja el, lineáris kulccsal.

3.2.2 Az Egyesület könyvvezetése

A számviteli szabályok alkalmazásakor a civil szféra szervezetei számára is a számviteli törvény az elsődleges forrás. Azonban a harmadik szektor cégei közül a nonprofit gazdasági társaságok gazdasági tevékenységet végző vállalkozásoknak tekintendők, ezért nekik a könyvvezetésben, valamint a beszámolóval kapcsolatos teendők tekintetében elsődlegesen kell figyelembe venni a számviteli törvény szabályait. A nonprofit gazdasági társaságokon kívül még az egyéb szervezetek – alapítványok, egyesületek – szintén egyéni helyzetben vannak, ugyanis az ő esetükben még külön kormányrendeletet is figyelembe kell venni.

Ami a civil szervezetek könyvvezetését illeti, választhatnak az egyszerűsített beszámoló, valamint az egyszerűsített éves beszámoló között. Ha egyszeres könyvvitelt vezet a szervezet, akkor lehetősége van egyszerűsített beszámoló készítésére. Ezt két esetben teheti meg. Az egyik, hogy a szervezetnek a bevétele csak alaptevékenységből eredhet, vagy vállalkozási tevékenységet is végezhet, azonban ebben az esetben a két tevékenység – alap-, illetve vállalkozási tevékenység – bevétele együtt kevesebb kell, hogy legyen két üzleti év távlatában, mint 50 millió forint. A másik lehetőség az egyszerűsített éves beszámoló választása kettős könyvvitel esetén. Ez a nonprofit gazdasági társaságokra nézve kötelező, mivel gazdasági tevékenységet folytatnak. A

többi civil szervezetre is ugyanúgy érvényes, hogy ha jogszabály előírja, akkor át kell térjenek kettős könyvvitelre.³²

Az Egyesület az egyszerűsített éves beszámoló elkészítését választotta, melyből következik, hogy kettős könyvvitelt vezet. Ezen felül a kettős könyvvitelre való következtetésünk még eredhet onnan is, hogy közhasznú besorolást nyert.

A kettős könyvvetésnek a praktikus oldala abban is megmutatkozik, hogy a támogatásokat könnyebben, átláthatóbban tudjuk kezelni. Közhasznú szervezet révén, igen sokféle támogatásban részesül a cég. Támogatásai eredhetnek Európai Unió pályázatokból, önkormányzattól, államtól, más gazdasági társaságoktól, valamint a felajánlott 1%-os személyi jövedelemadóból is. Annak érdekében, hogy könnyebben nyomon követhessük, e tranzakciókra a könyvvételezése során úgynevezett gyűjtők használatát vezette be a szervezet, mely tisztázza, hogy milyen forrásból származik a hozzájárulás, továbbá ahhoz milyen költségek, illetve bevételek kapcsolódnak. Ennek az elkülönítésnek nem csak abban mutatkozik meg az előnye, hogy átláthatóbbá válnak a végzett programokra kapott támogatások. A másik előnye – mivel szigorú számadási, valamint adminisztrációs kötelezettséget vonnak maguk után a hozzájárulások -, hogy könnyebben visszakereshetőek.

Specialitásként említhetjük a szervezet életében az olvasósarokkal kapcsolatban egy tárgyi eszköz térítés nélküli átvételét. Ezt azért fontos kiemelni, mert idén még rendkívüli eredményt növelt ez a gazdasági esemény, azonban jövő évtől – mivel nem lesz az eredmény-kimutatásban rendkívüli eredmény kategória – már az egyéb bevételek részét fogja képezni. E gazdasági esemény számviteli elszámolása során passzíválást is alkalmazni kellett. Erre azért volt szükség, mert nem csak azt az üzleti évet érintette a gazdasági esemény, amelyben felmerült, hanem az azt követő üzleti évet is.

Az eszköz átvételekor a piaci értéket kellett rendkívüli tételként szerepeltetni, melynek összegét passzív időbeli elhatárolásként is el kellett számolni. Az eszköz üzembe helyezéséig azonban még egyéb költségek is felmerültek, melyeket támogatásból finanszíroztak. Összességében az aktiváláskor az eszköz értéke a piaci értékből, valamint az egyéb felújítási költségekből tevődött össze.

Mivel egynél több üzleti évet érint ez az esemény, ezért passzív időbeli elhatárolásként a következő évre jutó összeget el kellett határolni, majd minden évben vissza kell

³² HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 15. oldal

vezetni az elhatárolt összeget. A visszavezetés az értékcsökkenés arányában történt, továbbá meg kellett osztani a támogatások, illetve a piaci érték arányában külön főkönyvi számlákra, és ezen százalékos értékek adták ki összesen az adott évben visszavezetendő összeg értékét.

3.2.3 Az Egyesület beszámolójának bemutatása, elemzése

A törvény előírja, hogy minden gazdasági társaságnak az üzleti évről beszámolót kell készítenie. Azonban a civil szervezeteken belül az egyéb szervezeteknek – egyesületek, alapítványok – az üzleti éve a naptári évvel egyezik meg. Azonban a nonprofit gazdasági társaságok kivételt képeznek. Nekik ugyanis megengedett a naptári évtől eltérő üzleti év. Az, hogy a szervezet milyen beszámoló formát választ, az árbevétel, a végzett tevékenység és a könyvvizetés függvénye.³³

A beszámoló formáját meghatározza a könyvvizetés formája. Ez alapján egyszeres könyvvitel esetén egyszerűsített beszámolóról, míg kettős könyvvitel esetén egyszerűsített éves vagy éves beszámolóról beszélhetünk.

Ha a cég egyszerűsített éves beszámolót készít, akkor annak tartalmaznia kell a szervezet mérlegét, eredmény-kimutatását, valamint a kiegészítő mellékletét is. Utóbbi részletezi a kapott támogatások összegét támogatásonkénti bontásban és ezekkel egyidejűleg azokat a programokat, amelyekre a hozzájárulást kapta.

A közhasznúsági melléklet elkészítése is része a nonprofit szervezetek életének. Ennek a mellékletnek elkészítése független attól, hogy a cég közhasznú minősítést nyert-e vagy sem.

A beszámolóban szereplő mérleget előző év és tárgy év adataira kell bontani, mely megmutatja az egy év alatt bekövetkezett változásokat. Az eredmény-kimutatást pedig alaptevékenység és vállalkozási tevékenység szerinti részletezettségben kell bemutatni.³⁴

A beszámoló elkészítéséhez szorosan kapcsolódik a letétbe helyezés, valamint a közzététel is. Ezeket a feladatokat a mérlegfordulónap időpontját követő ötödik hónap utolsó napjáig kell elvégezni. A közzétételt a szervezetnek saját honlapján is meg kell jelenítenie, és fenn is kell hagyni a honlapon minimum három évig. Mivel a közzététel

³³ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 183. oldal

³⁴ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 20. oldal

és a letétbehelyezés a szervezetnek kötelező jellegű, ezért ezen feladatok elmulasztása esetén – továbbá a feladatok pótlásának elmulasztása esetén is – a szervezet elvesztheti közhasznú mivoltát.³⁵

A KulTúra Egyesület, mint azt feljebb leírtam, a kettős könyvvezetést vezető társaságok körébe tartozik a közhasznúsága miatt, valamint annak köszönhetően, hogy egyéb szervezetnek minősül. A kettős könyvvezetés az egyik feltétel az egyszerűsített éves beszámoló készítéséhez, melyet a szervezet választott. A beszámolóban be kell mutatnia az adott üzleti évre vonatkozó mérlegét, valamint eredmény-kimutatását és a közhasznúsági mellékletét is. A kitöltendő nyomtatvány a PK-142-es, melyet elektronikus formában az ÁNYK rendszeren belül küld be az Egyesület.

Mivel a szervezet egyszerűsített éves beszámolót készít, a mérleg és az eredmény-kimutatás részletezettsége nem olyan bő, mint a nem egyszerűsített, éves beszámoló részét képező mérleg és eredmény-kimutatásé.

Legszembetűnőbb változás talán a saját tőkében vehető észre, ugyanis a felbontása nem megy el hét mélységig, csak hatig, valamint az elnevezések sem ugyanazok. Itt nincs tőketartalék, hanem tőkeváltozás/eredményt találunk benne. Ezen felül a mérleg szerinti eredményt, kettéveszi a tárgyévi eredményt alaptevékenységből, illetve vállalkozási tevékenységből eredőre.

Az egyszerűsített eredmény-kimutatást tekintve a dokumentum tevékenységi körökre van bontva. A bevételeket, valamint a ráfordításokat alaptevékenység, illetve vállalkozási tevékenység szerinti bontásban kell megadni.

Az Egyesület esetében ez csak alaptevékenységre korlátozódik, mivel vállalkozási tevékenységet nem végez. Az eredmény-kimutatásban az egyéb bevételeket tovább bontják. A tagdíjakból kapott befizetésekből, a különböző támogatásokból, valamint az adományokból befolyt összegeket is külön soron kell bemutatni. Az összegző sorok közül az összes bevétel, illetve ráfordítás sorát szintén részletezik. Erre azért van szükség, hogy bemutassa a szervezet, hogy a bevételeiből, továbbá a ráfordításaiból mekkora összeget költöttek közhasznú tevékenység végzésére.

Az Egyesület beszámolójának elemzése során vizsgáltam tőkestruktúra mutatókat, valamint a vagyoni struktúra mutatókat is.

³⁵ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 194. oldal

1. táblázat: Az eszközök és források összetétele az egyesület beszámolójában (%)

Eszközök és források összetétele az egyesület beszámolójában (%)		
	2013	2014
Befektetett eszközök	0,00%	22,91%
Forgóeszközök	100,00%	75,50%
Aktív időbeli elhatárolások	0,00%	1,60%
Eszközök összesen	100,00%	100,00%
Saját tőke	96,68%	73,10%
Céltartalékok	0,00%	0,00%
Kötelezettségek	3,32%	0,00%
Passzív időbeli elhatárolások	0,00%	26,90%
Források összesen	100,00%	100,00%

Forrás: saját szerkesztés, a KulTúra Egyesület beszámolója

A táblázat az egyesület 2014. évi beszámolójában szereplő mérleg adatainak százalékos arányát mutatja. Az eszközök összetételén belül lényeges változások keletkeztek. 2013-ban az eszközöket egyedül a forgóeszközök között kimutatott pénzeszközök tették ki, de ez 2014-re megváltozott.

Az Egyesület 2014. évi tevékenységeihez támogatásokra volt szüksége, melyek keretében térítés nélkül átvett egy eszközt. Ennek megoszlása látszik az 2014. évben az eszköz oldalon. A befektetett eszközök aránya 22,91%-kal nőtt a tárgyi eszköz beszerzésének köszönhetően. Az aktív időbeli elhatárolás nem ehhez a tételhez kapcsolódik. Ennek aránya nőtt 1,60%-kal, ugyanis egy gazdasági esemény a következő időszakot is érinti, és az időbeli elhatárolás elvéből kiindulva a következő időszakra eső arányos részt el kellett határolni. A forgóeszközöket még mindig csak a pénzeszközök értéke növeli. Ennek 24,50%-os csökkenése visszavezethető többek között például az Egyesület által létesített olvasósarok felújítására.

A forrás oldalt tekintve észrevehetjük, hogy a saját tőke értéke csökkent 23,58%-kal. Ennek egyik oka, hogy a pályázatokból befolyt összegeken felül még költeni kellett a programok létrehozására. Kötelezettségeit a szervezet rendezte. A passzív időbeli elhatárolás aránya a térítés nélküli átadásnak köszönhetően nőtt 26,90%-kal.

3.2.4 Az Egyesület közhasznúsági melléklete

A közhasznúsági melléklet célja nem más, mint a végzett közhasznúsági tevékenység részletes leírása, bemutatása. Az adott üzleti évben végzett tevékenységeket el kell különíteni konkrét, alapcél szerinti, közhasznú tevékenységeként és e csoportosítás alapján kell bemutatni a szervezetek által végzett tevékenység bevételeit és azok felhasználását. De persze nem elég az, ha elkülönítjük a tevékenységeket, ugyanis a közhasznúsági mellékletben részletezni kell, hogy miért és kinek a részére végezték a tevékenységet, valamint hányan vettek részt a szervezett programon. Az elvégzett feladatokhoz hozzájárulást is kapnak a civil szervezetek. Ebben a mellékletben a tevékenységek részletezéséhez hozzátartozik a kapott támogatások, illetve hozzájárulások összegei is. A melléklet végén különböző mutatószámok segítségével be is kell bizonyítani, hogy valóban megtarthatja a szervezet a közhasznú státuszát.³⁶

A Kultúra Egyesületnek a beszámolóval egyidejűleg el kell készítenie a közhasznúsági mellékletét is. Akárcsak minden hivatalos dokumentumban, be kell mutatni a szervezetre vonatkozó általános adatokat. Majd, mivel civil szervezetről van szó, a végzett tevékenységet is be kell mutatni, melyet meg kell osztani aszerint, hogy mi az Egyesület alaptevékenysége, valamint az adott üzleti évben végzett-e vállalkozási tevékenységet.

Miután az általános részeket már leírták, jogcímenként kell a közhasznú tevékenységeket tevékenység szerinti bontásban bemutatni. Ebben a bontásban meg kell jelölni a tevékenység érdekében felmerült vagyonelemenként a kapott teljes összeget, valamint, hogy mire használták fel a pénzt.

Ehhez kapcsolódóan a melléklet végén pedig találunk részletező oldalakat, melyeken információkat kell megadni, többek között arról, hogy a támogatások honnan folytak be. A támogatás érkezhets központi költségvetésből, önkormányzati költségvetésből, vagy lehet akár nemzetközi támogatás vagy más gazdálkodó is. Miután megnevezték a forrást, meg kell adni az időtartamot, amelyre az összeget kapták, és végül, de nem utolsó sorban, hogy mekkora összeget juttattak a szervezetnek.

³⁶ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 20-21. oldal

3.3 Támogatások, adományok

A hétköznapi szóhasználatban szinte egyé forrt ez a két fogalom, pedig lényeges különbség van a kettő között. Alapvető különbségként tudjuk kiemelni, hogy támogatáshoz a civil szféra szervezetei két úton juthatnak. Pályázat, vagy egyéni elbírálás útján. A támogatásokhoz mindig szorosan kapcsolódik egy konkrét támogatási cél, például egy tevékenység, melyet a támogatás összegéből kíván finanszírozni a szervezet. Szigorú szabályok vonatkoznak a támogatás elszámolására, amiből következtethetünk, hogy a hibás elszámolások szankciót vonnak maguk után. A helytelen elszámolás következménye többek között a visszafizetési kötelezettség is lehet.

A támogatásokat számviteli, és beszámolási szempontból is egyaránt célszerű elkülönítve, csoportokra szedve kezelni a könyveinkben. Erre a csoportosításra több lehetőség is adódik.

Elsődlegesen fontos tudni elkülöníteni a különböző forrásokat, vagyis, hogy honnan jutott a támogatáshoz a szervezet. Ez alapján szeparáltan tudjuk kezelni a költségvetésből, valamint más forrásból elnyert pályázatokból érkező támogatásokat. A következő pont az, hogy alábontjuk ezeket a támogatásokat és pontosítjuk, hogy honnan érkeztek be a szervezethez. A központi költségvetésből, vagy helyi önkormányzattól? Esetleg uniós támogatásról van szó vagy személyi jövedelemadóból történő felajánlásról? Fontos tisztázni ezeket a kérdéseket és ezek alapján egy módszert kidolgozni, hiszen a könyveinkben, illetve a beszámoló elkészítésénél a munka átláthatóbb, valamint az adatok könnyebben visszakereshetőek.

Könyvelés szempontjából fontos kérdés, hogy milyen célra kapta a szervezet az összeget. Ugyanis a nonprofit szervezetek szempontjából külön kettéválasztjuk a cél szerinti, valamint a működési tevékenységet. Ezen felül még beszélhetünk fejlesztésekre adott, valamint továbbutalási céllal kapott támogatásokról is. Mivel ilyen sokrétű a támogatott célok köre, ezért ezt a számvitelben is elkülönítetten kell kezelni.

Azon szervezetek számára, akik a kettős könyvvitelt választották, két lehetőség van. Először is meg kell állapítani, hogy milyen célra fordítják a kapott összeget. Ugyanis egyéb bevételnek minősül minden működési tevékenységre, valamint egyéb költségek fedezetére kapott támogatások, melyeket nem kell visszafizetni. Ezzel ellentétben idén

még a rendkívüli eredményt növelték a fejlesztésre kapott támogatások. Ehhez kapcsolódó tétel egy halasztott bevételként történő elhatárolás, melyet az értékcsökkenés arányában vissza kell csöpögtetni minden évben. A 2016-os változásoknak köszönhetően azonban a fejlesztési támogatás átkerül majd az egyéb bevételek közé.

Azonban akik egyszeres könyvvitelben vezetik a könyveiket, a visszafizetés nélküli támogatásokat a kötelezettségek között tartják nyilván. De ez így önmagában nem elég. Ugyanis amikor már számlákkal, bizonylatokkal tudják igazolni, hogy a szervezet számára átutalt összeget teljes egészében felhasználták, és ezt már a költségek között elszámolták, akkor át kell sorolni az elszámolt tételt az egyéb bevételek közé, mivel pénzügyileg már rendezték. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben is, ha maga a cél, amire a finanszírozás szólt, nem valósult meg, vagy a szerződésben foglalt határidő a végére ért.

Az eddigi csoportosítási ismérveken túl még mindig vannak olyan jellemzői a támogatásoknak, melyek alapján képesek vagyunk elkülöníteni azt.

Általában a vissza nem térítendő támogatások azok a támogatások, amelyeket költségek vagy ráfordítások ellentételezésére nyújtanak. Ezzel szemben azok a támogatások, melyeknek visszafizetési vonzata van, voltaképp egyfajta kölcsönként funkcionálnak. E két utóbb felsorolt típus között a leglényegesebb különbség az, hogy míg az elsőt bevételként is elszámolhatjuk a számviteli szabályokat figyelembe véve, addig az utóbbit csak és kizárólag kötelezettségként tarthatjuk nyilván a könyveinkben.³⁷

Egy nonprofit szervezet kaphat olyan támogatást is, melyet nem maga a szervezet hasznosít, hanem tovább utalja a kapott összeget egy másik szervezetnek, amelynek nagyobb szüksége van rá céljai elérésében. Ezeket a támogatásokat nevezzük továbbutalási célú támogatásoknak. Számviteli elszámolását tekintve az egyéb bevételek, illetve ráfordítások között mozognak. Azonban ez csak arra a szervezetre vonatkozik, aki majd később továbbutalja az kapott összeget. A végső felhasználónál, szervezetnél pedig azokat az eljárásokat kell követni, melyeket feljebb már kifejtettem.

A másik fogalom, amivel a fejezet elején foglalkoztam az adomány. A támogatással ellentétben az adományhoz szabad felhasználás kapcsolódik, illetve

³⁷ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 99-101. oldal

elszámolása nincs szigorú szabályok közé szorítva, egyedül a tájékoztatási kötelezettségének kell eleget tennie a szervezetnek.

Három fogalmi meghatározást tudunk elkülöníteni az adományokra vonatkozóan, azonban most a számvitel szerinti fogalmat vesszük figyelembe, mivel ez határozza meg legegyszerűbben a fogalmat. E szerint a fogalmi meghatározás szerint adománynak minősül az a szolgáltatás, vagy kapott eszköz, melyért a szervezetnek nem kell ellenértéket fizetnie.³⁸

3.3.1 Az Egyesület támogatásainak elszámolása

Egy szervezet életében a támogatások különféleképpen jelenhetnek meg. Mint azt már korábban írtam, a támogatások jöhetnek:

- Központi költségvetésből
- Helyi önkormányzattól
- Európai Unió alapokból
- valamint más gazdálkodótól.

Ez az alapvető források szerinti tagolás.

A támogatásokat el tudják nyerni a szervezetek pályázatok útján is. A pályázatok lényege, hogy a forrásszerzést biztosítsák. A szervezetek által elérendő célokat és megvalósítandó programokat így célszerűbb és talán a legegyszerűbb megvalósítani. A kiírt pályázatokat meg lehet tekinteni a palyazat.gov.hu internetes portálon, ahol különböző szűrési feltételekkel lehet keresni, ami elősegíti, hogy a szervezetek céljainak a legmegfelelőbb pályázatot találják meg.

Mivel a támogatásoknak szigorú elszámolási szabályai vannak, ezért figyelni kell arra, hogy a célnak megfelelően történjen a felhasználás. Ugyanis jogszerűtlen felhasználás esetén a kapott összeget vissza kell szolgáltatni a megfelelő szervhez.

A KulTúra Egyesület életében a támogatások között a fentebb olvasható forrás szerinti csoportosításból mindegyik megtalálható. Nagyobb részben a személyi jövedelemadó 1%-os utalások vannak jelen, hiszen ezek fontosak a közhasznúsági státusz megtartásában is. Ezen felül még központi, valamint helyi önkormányzati támogatások, továbbá uniós pályázatok is találhatóak.

³⁸ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 104-105. oldal

Fontos, hogy a kapott támogatásokat az Egyesület elkülöníti egymástól. Az Egyesület javában cél szerinti tevékenységekre kap támogatásokat, juttatásokat. A képzőművészeket, valamint a még fel nem fedezett zenészeket támogatja, ennek érdekében felmerültek olyan költségek a könyvelésében, mint például könyv beszerzések az olvasósarok üzemeltetése miatt, illetve annak felújítása, címkézése és egyéb fenntartási költségek.

Az Egyesület arra is nagy hangsúlyt fektet, hogy az eddig nem ismert zenekarokat bemutassa a nagyközönségnek. Ezekhez is társulnak költségek, amelyek között megtalálhatóak a fellépő zenekarok fellépti díjai, helyszínbérlések, hangtechnika beüzemelésének költségei, továbbá a marketing költségek is. Egyes tevékenységeknél még utaztatást is bevállaltak, ennek szintén volt költség vonzata. E támogatásokat az egyesület egyéb bevételként tartja nyilván a könyveiben, mivel az alapító okiratban megnevezett tevékenységre kapja azokat. Ha fejlesztési célra kapná ezt az összeget, akkor rendkívüli eredményt növelne.

A könyvelés tematikája, mint azt már az előzőekben leírtam, tevékenységenként van felosztva. Minden tevékenységnek megvan a maga költsége és ráfordítása, valamint a tevékenység megvalósítása érdekében felvett támogatások elszámolását is e szisztéma szerint alakították ki, mert így egyszerűbb és átláthatóbb.

Ahhoz, hogy maga a könyvelés is átláthatóbb legyen, a főkönyvi könyvelésben különböző gyűjtőket és listákat alakítottak ki azért, hogy a támogatásokat így részletezzék. Az adott költségek csak ahhoz a támogatáshoz tartozzanak, amelyekre azok felmerültek. Természetesen az ebben a listában szereplő egyenlegeknek, eredményeknek összességében meg kell egyezniük a főkönyvi kivonaton szereplő értékekkel is.

A támogatások elszámolásának szükséges feltétele, hogy mindent tételesen nyomon lehessen követni. Mekkora összeget és mire használtak fel, annak bevétel, vagy költség oldalról milyen vonzata van. Ezen tételekből eredő eredményhatást is mutatja az összegző lista. Mindenről tételesen el kell számolni, valamint alá kell támasztani bizonylatokkal is, éppen ezért nagy segítséget nyújt, hogy részletezve láthatjuk, éppen mekkora összeget kellett költeni anyagok megvásárlására, vagy éppen az utazási költségekre. Összegezve: az egyesületnél ebben az évben többet kellett költeni a programok megvalósítására, mint a kapott támogatás összege.

A civil szervezeteknél a támogatások témakörében a legfontosabb eldönteni, hogy vállalkozási tevékenységhez kapcsolódnak-e vagy sem. A csoportosításoknak

köszönhetően olyan speciális listákat tudunk kinyerni, amelyek csoportosítják a kapott összegeket aszerint, hogy milyen költségek merültek fel, ezzel szemben milyen bevételeket nyert az Egyesület, valamint, hogy milyen programra merültek fel ezek. Ebből a listából tudható meg, hogy a fesztivál megrendezésére az Egyesület Európai Unió pályázatot nyert, melyet az önkormányzaton keresztül kapott. Azonban önerőt is fel kellett mutatni, melyet a belépő jegyek eladásából tudott hozzáadni az Egyesület. Emellett még természetesen személyi jövedelemadó 1%-os felajánlások is érkeztek, továbbá más gazdasági társaságok is hozzájárultak az Egyesület programjához.

Korábban írtam, hogy online oldalon is elérhetőek a kihirdetett pályázatok. Ezekből lehet megtalálni a szervezet számára a megfelelőt és pályázni rá. Ezen a honlapon miután kiválasztották az optimális pályázatot, ki kell tölteni egy úgynevezett pályázati kitöltőt. Erre csak az oldalon való regisztráció után van lehetőség.

Ha többet szeretnénk megtudni a pályázatról, akkor elolvashatunk egy részletezőt ezzel kapcsolatban, amely tartalmazza a kapható összeget, a rövid leírást, a pályázat nevét, elnyerésének módját, a beadás időpontját és még sok egyéb információt azzal kapcsolatban, ki, mikor és hogyan tud pályázni.³⁹

Miután a pályázó benyújtotta a pályázat elnyeréséhez szükséges dokumentumot, dokumentumokat, jön egy elbíráló szakasz, majd kiértesítik a szervezetet, hogy elnyerte-e vagy sem. Ha sikeres volt és megkapja a támogatást, akkor több dolgot is figyelembe kell vennie.

Ilyen például, hogy az adott tevékenységhez kapcsolódó összes felmerült költségről a kiállított számlákat meg kell tartani, annak érdekében, hogy bizonyítani tudja, tényleg a cél szerinti tevékenység miatt merültek fel.

Kell készíteni egy szakmai beszámolót, amin szintén szerepeltetni kell azokat az adatokat, amelyek a pályázatot azonosítják. Mint például a pályázat neve, pályázó neve, adatai, a megvalósulás helyszíne, annak ideje, a megvalósított program rövid leírása, a projektben résztvevők száma, kik segítettek a megvalósításban, például diákok vagy önkéntesek. Ezen felül fel kell tüntetni, mennyi a tényleges összeg, amit a cél megvalósítására kell fordítani, és ebből mennyi a támogatás összege, valamint mekkora az önrész.

Miután megvalósult a pályázat, mindent bemutattak és minden rendben van az elszámolásokkal is, be kell nyújtani egy úgynevezett beszámolót a támogatásról,

³⁹ <http://www.palyazat.gov.hu/node/6> (letöltés: 2015. december 8.)

amelyet általában elektronikus úton kell elküldeni a támogatónak. Ez egy viszonylag rövid összefoglaló, hogy mire használták fel a kapott összeget, és kik vettek részt a projektben.

4. Ingyenes ügyletek és az önkéntesség

4.1 Ingyenes ügyletek

A harmadik szektor különleges helyet foglal el a gazdasági társaságok között, hiszen rájuk majdhogynem minden tekintetben egyedi szabályozás vonatkozik. Így van ez az ingyenes ügyletek kapcsán is.

Ingyenes ügyletekhez soroljuk a szolgáltatásnyújtást, önkéntesek alkalmazását vagy eszközök átadását. Mindegy, hogy melyik formában valósul meg az ügylet, a szervezet könyveiben be kell őket mutatni.

Mivel az eszköz átadás, valamint szolgáltatásnyújtás ebben a vonatkozásban nem jár konkrét pénzmozgással, ezért a törvényi besorolás szerint a rendkívüli eredmény részét fogják képezni az ügyletek. Tehát a rendkívüli bevételek között kell nyilvántartani a könyveinkben. Ezen felül az önkéntes tevékenységhez kapcsolódó díjazást is ebbe a kategóriába soroljuk, míg az önkéntesekhez kapcsolódó különféle költségek – például utazási költség, szállás, valamint étkeztetés biztosítása – személyi jellegű egyéb kifizetések részét képezik.⁴⁰

4.2 Önkéntesség

Egy nemzetet nagymértékben képes jellemezni, hogy az ott élők mekkora hajlandóságot mutatnak az ellenszolgáltatás nélkül végzett, más néven önkéntes tevékenységre. Az önkéntes tevékenység célja nem más, mint elősegíteni a társadalmi célok elérését.

⁴⁰ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 19. oldal

Sokak számára talán
negatív tényezőnek
minősül, hogy

4.kép: Önkéntesség⁴¹

ellenszolgáltatás nélküli munkavégzésről van szó, hiszen a mai világban fontos szerepet töltenek be életünk mindennapjaiban az anyagiak. Akik mégis úgy döntenek, hogy munkájukkal támogatják a társadalmi célkitűzések elérését, nekik fontos tisztában lenni bizonyos dolgokkal.

Ezzel a témakörrel a 2005. évi LXXXVIII. törvény, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény foglalkozik. Tartalmazza többek között, hogy kik lehetnek önkéntesek, valamint hol végezhetnek ilyen tevékenységet. Milyen jogaik vannak, illetve milyen kötelezettségeknek kell eleget tenniük.

Önkéntesnek olyan személyeknek érdemes jelentkezniük, akik nem várnak cserébe ellenszolgáltatást. Törvényi szabályozás fogalmazza meg azon szervezetek körét, amelyek alkalmazhatnak önkénteseket. Ezen felül, törvény korlátozza azokat a tevékenységeket, amelyek az önkéntes tevékenység fogalmába tartoznak.

Fogadó szervezetnek minősülnek az önkormányzatok, a közhasznú minősített szervezetek, ezen kívül még múzeumok, oktatási intézmények, továbbá egészségügyi intézmények. Természetesen ez a lista még bővíthető.

Ha a fogadó szervezet egy olyan programba kezd, melynél szükséges önkéntes tevékenység végzése, akkor ez bejelentési kötelezettséget von maga után. A családpolitikáért felelős miniszter felügyeli ezen bejelentések meglétét. A bejelentési kötelezettséget egy kinyomtatott űrlapon kell teljesíteni elektronikusan vagy nyomtatott formában. A bejelentő laphoz csatolandó dokumentumok között találhatjuk:

- a létesítő okiratot,
- a naprakész cégkivonatot,
- igazolást arról, hogy a szervezet szabályosan végzi tevékenységét.

Fontos funkciókat tölt be a bejelentési kötelezettség. Egyrészt tájékoztatást nyújt a leendő önkénteseknek arról, hogy hol tudják végezni a tevékenységet, másrészt az ellenőrző szerveknek is tudniuk kell az önkéntesek foglalkoztatásáról. A tájékozódást segíti, hogy az adatok nyilvánosak, ezáltal megtalálhatóak az interneten. Mindazonáltal, ha a bejelentési kötelezettségének a szervezet nem tesz eleget, az szankciót von maga után, ami nem más, mint 1 év eltiltás az önkéntesek foglalkoztatásától.

⁴¹ <http://www.egyutteleuropaert.eu/hirek-2013/> (letöltés: 2015. december 12.)

Beszélhetünk kivételes szituációkról, melyek maguk után vonják az írásos szerződés megkötését. Szerződéskötést 2-10 napig tejedő intervallumra kötnek. 2 napra abban az esetben, ha korlátozottan cselekvőképes nagykorúról van szó. 10 napra pedig, ha a 18. életévét be nem töltött személy végzi az önkéntes tevékenységet. A törvény még felsorol különböző eseteket, melyek szerződéskötést igényelnek, ilyen esetek például, amikor:

- külföldön végzi a személy a közérdekű tevékenységet
- az önkéntesnek külön kérése a szerződés megkötése
- harmadik országból származó személy végez önkéntes tevékenységet.⁴²

Az önkéntesekkel kötött szerződések meg is szűnhetnek, ha a végzett tevékenység lezárul, befejeződik, vagy ha a szerződésben meghatározott határidő a végére ért. A megszűnés kritériumai között találjuk még a felmondást, valamint az önkéntes elhalálózását is.⁴³

Mint azt már feljebb írtam, a fogadó szervezetnek szintén keletkeznek kötelezettségei az önkéntessel szemben. Kiemelendő, hogy csak olyan munkavégzésre kérhetnek fel önkénteseket, amely nem jelent kockázatot az egészségükre, és a fogadó szervezetnek teremtenie kell egy biztonságos légkört a feladatok elvégzésére. Emellett fontos, hogy a munkavégzés időintervalluma nem lehet pihenőidőktől mentes. Beszélhetünk olyan munkavégzésről is, amely átnyúlik országunk határain, ebben az esetben a fogadó szervezet köteles megszervezni az utazást, lefoglalni a szállást, valamint biztosítani az étkeztetést is. Ezek mondhatni juttatásnak minősülnek, továbbá e juttatások sora még tovább bővíthető. Ide soroljuk a munkavégzéshez szükséges munkaruha beszerzését, az egészségügyi ellátások biztosítását stb.

Azonban nem kötelezhető a fogadó szervezet arra, hogy minden, az önkéntessel, valamint az elvégzendő tevékenységgel kapcsolatban felmerülő költséget átvállaljon. Éppen ezért a fentebb említett utazási költség, szállás és étkeztetés biztosítása nem ellenszolgáltatás a végzett tevékenységért. Egyedül a jutalom az, ami ellenszolgáltatásnak minősülhet.⁴⁴

Az elmúlt évben olyan törvényi szabályozást adtak ki az önkéntességre vonatkozóan, mely kimondja, hogy a középiskolai tanulóknak meghatározott óraszámban önkéntes

⁴² Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 225-228. oldal

⁴³ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500088.TV (letöltés: 2015. december 3.), 7§

⁴⁴ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 228-230. oldal

tevékenységet kell folytatniuk. A rájuk vonatkozó törvényi szabályozás szintén a 2005. évi LXXXVIII. törvény, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényben található meg.

A törvényi szabályozás megkülönbözteti a 16, illetve a 18 év alatti személyeket. A 16 és 18 év közötti tanulók önkéntes tevékenységére vonatkozó korlátozások között találjuk az éjszakai munkavégzést. A 16 év alatti tanulókra ennél több szigorítás vonatkozik.

Tanszüneti napokon történő munkavégzés ideje nem lehet több, mint 3 óra, ha napi szinten nézzük. Heti szintre lebontva pedig nem dolgozhat 12 óránál többet. Ha a diák tanítási időszakban végzi önkéntes tevékenységét, akkor a napi szinten két órát, és heti szinten a hat órát nem lépheti túl a munkavégzés időintervalluma. A szabadidejében pedig napi három óra munkavégzés a megengedett.⁴⁵

A fenti szabályok a hazai önkéntesekre vonatkoznak. Ezen kívül a törvényi szabályozás még kitér a külföldön végzett, illetve külföldi illetőségű munkavállalók szabályozására is.

Az Európai Unió tagországaiban élők számára a tagországokban történő önkéntes tevékenység végzésére vonatkozóan ugyanaz az a szabályozás vonatkozik, mint a hazai állampolgárokra. De ezzel szemben a harmadik országok állampolgárai, csak abban az esetben végezhetnek önkéntes tevékenységet, ha a szervezet – ahol a tevékenységet végzik – biztosítja számukra az étkeztetést, az utazást, valamint az egészségügyi ellátást is. A másik lehetőség a külföldi önkéntesség, vagy a hazánkban élő külföldi személy által végzett önkéntes munka esetén, a külföldi szervezet átvállalja az előbb leírt juttatásokat a hazai szervezettől szerződés megkötésének keretében. Ebben az esetben pedig ezek biztosítása a két szervezet között egyetemleges lesz.⁴⁶

⁴⁵ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500088.TV (letöltés: 2015. december 3.), 5. § (3-4)

⁴⁶ Adó-Kódex, Pénzügyi és Adóirányítási Szaklap: Nonprofit kalauz 2010, XIX. évfolyam 2010/6. szám., CompLex Kiadó Kft., IV. A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény, 33. oldal

4.2.1 Önkéntesek az Egyesületnél

2. táblázat: A Kultúra egyesület önkénteseinek megoszlása 2014-ben (%)

A Kultúra egyesület önkénteseinek megoszlása 2014-ben (%)	
Tagi	37%
Külső	25%
Közösségi	38%
Összesen	100%

Forrás: saját szerkesztés, a Kultúra Egyesület önkénteseinek nyilvántartásából

A Kultúra Egyesület alaptevékenységéből adódóan rengeteg olyan munkát végez, melyhez önkénteseket alkalmaz. Az alkalmazott önkéntesek száma meghaladja a 20 főt. A szervezet tevékenységeinek a részletes ismertetésekor már írtam arról, milyen tevékenységekről is van szó. Emlékeztetésképp a legismertebbek az Egyesület által megszervezett fesztiválok, az olvasósarok, és az ösztöndíj. Ezen programok közül önkéntesség szempontjából kiemelendő az olvasósarok és a fesztiválok.

Mindkettő alapos átgondolással, továbbá tervezéssel lett megalkotva, melyhez nagy segítséget nyújtottak az önkéntesek. A feladatok között leginkább a helyszínrendezés, az ügyintézés, különböző eszközök beszerzése, a takarítás, az idegenvezetés, a díszletfelállítás, a ruhabemutató található meg, vagyis röviden a helyszínek előkészítése szerepelt a munkafolyamatokban, melyekre többségében főiskolás hallgatók jelentkeztek.

A feljebb látható diagramon jól látszik, hogy milyen típusokra különülnek el az önkéntesek. Három csoportra oszthatók. Vannak a tagi önkéntesek, ők a szervezetet alapító tagok. Mellettük szerepelnek a közösségi önkéntesek, akik a helyi középiskolákból jönnek, valamint a külsősök, akik nem tartoznak a felsorolt másik két kategóriába. Ők azok a személyek, akik önként vállalják, hogy segítséget nyújtanak a program megvalósításában, függetlenül attól, hogy nem kapnak a munkájukért semmilyen ellenszolgáltatást.

A diagram tökéletesen bemutatja, hogy az előbb említett csoportok arányának megoszlása, majdhogynem egyenletes. Kicsivel előzte meg százalékos arányban a közösségi önkéntesek száma az alapító tagokét, és sajnos a legkevesebb arány a külsősöké.

Fel lehetne tenni a kérdést, hogy miért van ez így? Talán azért, mert az emberek nem szívesen végeznek önkéntes munkát és a közösségi önkéntesek köre azért nagyobb, mert kötelező ledolgozni bizonyos óraszámot? Vagy, mert az emberek körében egyszerűen nincs érdeklődés az ilyen tevékenységek iránt, vagy a másik lehetőség, hogy esetleg nincs is elég információjuk arról mit is jelent, ha valaki önkéntes munkát végez? Sajnos erre a választ nem tudjuk biztosan, de legalább a társadalom egy kis szelete így is örömmel vesz részt önkéntes tevékenységben.

5. A nonprofit szervezetek adózásának bemutatása a Kultúra Egyesület példáján keresztül

5.1 Társasági adó

Adózási szempontból vizsgálva a nonprofit szektor szervezeteit, nem mondhatunk mást, minthogy ők is – akárcsak minden más gazdasági társaság – a társasági adó alanyai közé sorolandók. Némi különbség mégis adódik a szervezetek jellegéből kifolyólag. Egy harmadik szektoron belüli szervezetnél, ha a társasági adóról van szó, akkor fontos tudni, hogy vállalkozási tevékenysége volt-e a szervezetnek az adott adóévben vagy sem. Ha pedig végzett vállalkozási tevékenységet, figyelembe kell venni a közhasznú minősítés meglétét is. Ha adózási kérdésekről van szó, akkor célszerű kiemelni, melyek azok a tételek, melyek az adó alapját csökkentik. Azon tevékenységek, melyek a cél szerinti tevékenységet szolgálják - függetlenül attól, hogy jövedelemszerző tevékenységről van-e szó - nem minősülnek vállalkozási tevékenységnek. Minden, ami ezen a körön kívül esik, vállalkozási tevékenységnek számít. Adózási szabályokat figyelembe véve különbséget kell tenni aközött, hogy a vállalkozás milyen tevékenységet végzett az adott üzleti évben.

Azok a szervezetek, melyek nem végeztek semmilyen vállalkozási tevékenységet, nincs egyéb dolguk, mint egy nyilatkozat tétel, melyet május 31-ig kell benyújtani. (TAONY) Ehhez azonban két feltétel kapcsolódik. Az egyik, hogy vállalkozási tevékenységből nem volt bevétele, illetve a másik, hogy vállalkozási tevékenységhez kapcsolódóan nem merült fel elszámolandó költség.

Az adófizetési kötelezettséghez a vállalkozási tevékenységet végző szervezeteknek először is pozitív eredményt kell elérniük. Ez nem csak a szervezet értékének, valamint jó hírének növelésében fontos. A pozitív eredményből kell kiindulni, majd azt kötelezően módosítani kell a törvényben meghatározott adóalap növelő, valamint csökkentő tételekkel, és így megkapjuk a társasági adó alapot, melyből ki tudjuk számítani a fizetendő összegeket.

A nonprofit szervezetre vonatkozó költségként elszámolható tételek az általános szabályok szerinti tételek. Azonban itt is fontos szerepet játszik a vállalkozási tevékenység végzése vagy annak hiánya. Azokat a költségeket, melyek nem csak a vállalkozási tevékenységhez kapcsolódnak, csakis olyan mértékben szabad belevenni a korrekcióba, amennyi a vállalkozási tevékenység bevételének az aránya az összes bevételhez viszonyítva.

Mint minden esetben, az adóalap módosításánál is megjelenhetnek specialitások. Ezek a specialitások függenek a közhasznú jogállás meglététől. Ha olyan nonprofit szervezetről van szó, mely nem szerezte meg a közhasznú jogállást és van adótartozása év végén, akkor a juttatás – melyet nem vállalkozási tevékenységre kapott – összegével fel kell növelni az adózás előtti eredményét.

A másik eset pedig, amikor a szervezet közhasznúnak minősül. Ekkor két lehetősége van. Vagy csökkenti az adózás előtti eredményét, vagy növeli. Növelés szükségességét szintén két esetre tudjuk bontani. Az egyik az adótartozás, melynek esetében ugyanúgy kell eljárni, mint a nem közhasznú szervezetnél. A másik, amikor vállalkozási tevékenységből akkora összeg folyt be, hogy az meghalad egy kedvezményezett mértéket.

Mivel civil szervezetekről van szó, ezért a fizetendő társasági adó kiszámítása is eltér más gazdasági társaságokétól. A fizetendő adó kiszámításának függvénye, hogy elnyerte a közhasznú minősítést a szervezet vagy sem. Azon szervezetek, akik nem közhasznúak, nekik értelemszerűen a vállalkozási tevékenységükből kell kiindulni, melyet csökkenteni, illetve növelni kell a törvényben meghatározott tételekkel. Majd megkapva az adóalapot 10%-os adót számolunk ki. Azonban, ha az adóalap 500 millió forint feletti összeg, akkor az adó mértéke 19%. Azon alapítványok, egyesületek, közttestületek, melyek nem közhasznúak, ugyanakkor vállalkozási tevékenységet végeznek, nem kell adót fizetniük, ha megfelelnek annak a feltételnek, hogy a vállalkozási tevékenységük bevétele maximum 10 millió forint, és ez az összeg még az összes bevétel 10%-os arányán belül van.

Közhasznú minősítést elnyert szervezetek esetében azonban nincs adófizetési kötelezettség akkor, ha a vállalkozási tevékenység részaránya jelentősen alacsony.⁴⁷

5.2 Nonprofit gazdasági társaságok adózása

A nonprofit gazdasági társaságok adózása szorosan összekapcsolódik a közhasznúsággal.

A közhasznú minősítést nyert társaságok adóalapjának kiszámításakor figyelembe kell venni a rájuk vonatkozó egyéni előírásokat. Ilyen többek között a jövedelem-minimum is, ez ugyanis egyáltalán nem vonatkozik rájuk, még akkor sem, ha vállalkozási tevékenységet végeznek. Nem vonatkozik rájuk a kötelezően előírt feltöltés sem, mivel a teljes összeget a benyújtáskor kell befizetni. Adóalapnál mindig a speciálisan meghatározott adózás előtti eredmény a mérvadó, melyet a módosító tételek segítségével korrigálunk.⁴⁸

5.3 A személyi jövedelemadó 1%-os felhasználása

Ha azon gondolkodunk, hogy a személyi jövedelemadónkból felajánlunk 1%-ot, akkor a két legfontosabb kérdés ezzel kapcsolatban az, hogy mire és kinek tudjuk felajánlani.

Elsődlegesen meg kell állapítani a fizetendő adó összegét, mivel ez képezi a személyi jövedelemadó felajánlás alapját. Ennek megállapításához tudni kell az összevont adóalapot, melyből kiszámítjuk az adót. Ezt az adóalapot kell csökkenteni különböző tételekkel, mint például kedvezményekkel, vagy az önkéntes pénztárba történő utalások összegével. Azonban, ahhoz, hogy ezt ki tudjuk számolni, tisztában kell lennünk mely tételek tartoznak a nem összevont jövedelmek körébe. Ezt a kérdést azért célszerű tisztázni, mert az összevont jövedelmekből képzett adóalapot használjuk fel az adó megállapítására. Tehát, a nem összevont jövedelmek tételei nem mások, mint például az árfolyamnyereség, kamatbevétel, osztalék, vagyis összefoglaló néven a külön adózó

⁴⁷ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 158-162. oldal

⁴⁸ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 180. oldal

jövedelmek. Kiemelendő még, hogy az 1%-os támogatások kiutalására csak az adókötelezettség teljesítése után kerülhet sor.

Mivel 1+1%-ról van szó, már ebből lehet következtetni arra, hogy nem csak egy szervezetnek lehet ilyen formában támogatást nyújtani. Meg kell osztani a felajánlást. Egyrészt lehetőség van civil szervezetek, másrészt egyházak támogatására. A megosztások kötöttek. Ez azt jelenti, hogy a felajánlások során tilos összevonni a két 1%-ot, valamint ügyelni kell arra, hogy két különböző szervezet részére történjen a hozzájárulás.

A nyomtatványokat minden év ötödik hónap 20-ig kell beküldeni az adóhivatalba. Az erre használatos űrlap az EGYLSZA. A nyilatkozat beadására elektronikus vagy postai úton is lehetőséget biztosítanak. Meg kell jelölni a nyilatkozaton a kedvezményezett szervezetet. Az adóhatóság feladata a megjelölhető civil szervezetek listájának honlapon történő feltüntetése. Fontos, hogy belföldi székhellyel rendelkezzen, valamint közhasznú tevékenységet folytasson. A harmadik szektor szervezetei közül egyedül a nonprofit gazdasági társaságok azok a szervezetek, melyek kiesnek ebből a körből.

Az előző évben fontos volt, hogy igazolni tudja a szervezet, jogosult a felajánlások kiutalására. Csak olyan szervezetek lehettek jogosultak a kiutalásokra, melyeket két évre visszamenőleg már bejegyezték egyesületként vagy alapítványként, és bizonyítani tudják, hogy közhasznú tevékenységet végeznek. Egyszerűsítésképpen 2014-ben már nem kellett az adótartozásokról is külön nyilatkozni, ugyanis ezeknek az ellenőrzését az adóhatóság vette át. Az idei évtől némileg változtattak a bejelentési kötelezettségeken. Idén már csak az a szervezet jogosult a támogatásokra, akik – nem utólag, mint a tavalyi évben – előre bejelentik és regisztrálnak az adóhivatalban. Ennek a beadása kizárólag elektronikus úton történhet és mindig előző év kilencedik hó utolsó napjáig kell leadni. A társaságoknak elég egyszer eleget tenni a nyilatkozat benyújtási kötelezettségeinek. Ezek után már a szervezet kötelessége, hogy megfeleljen a követelményeknek, valamint a változásokról tájékoztatást adjon. Vagyis, ha az adóhatóság tudomására jut, hogy már nem felel meg a követelményeknek az adott szervezet, és erről nem tájékoztattak senkit, akkor törlik a listáról.⁴⁹

Azon szervezetek - melyek részesültek 1%-os támogatásban - számot kell adni a kapott összegek felhasználásáról is. A felhasználás bemutatásának időtartama a kapott összeg átutalását követő év utolsó napjáig tart. Az adóhatóság felé kell benyújtani egy

⁴⁹ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 121-125. oldal

KOZ elnevezésű nyilatkozatot, melyen a felhasználásról nyilatkoznak a szervezetek. Mivel a civil szféra szervezetei megkülönböztetnek cél szerinti, illetve működési tevékenységet, ezért meg kell különböztetni e kettő tevékenységet a támogatások felhasználásában is. Mójukban áll a szervezeteknek arra is, hogy a kapott hozzájárulás összegét a kiutalás évétől számítva egy éven belül használják fel. Ebben az esetben azonban abban az egy évben a felhasználást tartalékoltsági összegként kell nyilvántartaniuk. Törvényi szabályozás vonatkozik arra, ha a kapott összegből 5000 forint, vagy a feletti részt nem használ fel a társaság, akkor az adóhivatalnak azt az összeget vissza kell fizetnie. Külön szabályozás vonatkozik akkor, ha megszűnik a kedvezményezett szervezet.

A szervezetek megszűnése történhet jogutódlással vagy jogutód nélkül is. Abban az esetben, ha a támogatott szervezet megszűnése jogutód nélküli, akkor elsődleges feladata, hogy számot ad a még be nem mutatott hozzájárulásról. Továbbá nem elég csak beszámolni róla, a kapott támogatás összegét haladéktalanul az adóhatóság részére át kell utalnia, mely a központi költségvetés részét fogja képezni.

Ha cégnek lesz jogutódja a megszűnést követően, akkor minden szabály - amely a jogelődre vonatkozott – a jogutódra is egyaránt érvényes lesz.

A nyilatkozattételi kötelezettség elmulasztása szankciót von maga után, ami nem más, mint a kedvezményezettek köréből való törlés.

Az 1%-os felhasználásról szóló nyilatkozatot a szervezetnek saját honlapján is közzé kell tennie, és nem veheti le a feltöltést követően egy évig, ami azt jelenti, hogy minden év ötödik hónap utolsó napjáig fenn kell hagyni a honlapon.

5.3.1 A Kultúra Egyesület nyilatkozata az 1%-os felhasználásról

A személyi jövedelemadó 1%-os felhasználásáról szóló nyilatkozat egy mindössze négy oldalas nyomtatvány, melynek végén található egy társasági-adóbevallásról szóló nyilatkozat is. Ezeket a dokumentumokat az adóhivatalnak kell beküldeni elektronikus úton. A nyomtatvány száma 13KOZ, melyben a szám mindig azt az évet jelzi, amelyik évről készítjük a dokumentumot.

Mint minden nyilatkozatnál, először a szervezetre vonatkozó általános adatokat kell megadni, mint például a nevét, a székhelyét, valamint az alapcél szerinti közhasznú

tevékenységét. Majd ezután, meg kell adni, hogy az átutalt összeget, vagy összegeket milyen tevékenységre vagy tevékenységekre használták fel.

Három csoportot állítottak fel a végzett tevékenységekkel kapcsolatban:

- cél szerinti tevékenységre,
- működésre,
- vagy reklám, valamint marketing célra történő felhasználás.

Az adott üzleti évben fel nem használt összegeket a nyilatkozatban meg kell adni, mint tartalékolt összeget, valamint, ha erre kerül sor, akkor a tartalékolást indokolni kell. Az indoklásban meg kell adni, hogy miért nem használták fel adott évben a támogatást, továbbá egy időtartamot is fel kell tüntetni a tartalékolásra vonatkozóan.

Mivel fontos tudni, hogy hova, milyen összegben történt a felhasználás, ezért fontos szöveggel is feltüntetni, hogy mire használta fel a szervezet a kapott pénzt. Ennek lényege, hogy nyomon lehessen követni tényleg arra használták-e fel, amire mondják és tényleg annyi összeget, amennyit feltűntettek.

Korábban már írtam a civil szervezetek társasági adófizetési kötelezettségéről. Egy nonprofit szervezetnek csak akkor van társasági-adó fizetési kötelezettsége, ha olyan vállalkozási tevékenységet végez, mely nem kapcsolódik a közhasznú tevékenységhez, és ebből bevétele származik.

A Kultúra Egyesületnek az adott üzleti évben semmilyen vállalkozási tevékenységből származó bevétele nem volt, így nem keletkezett társasági-adó fizetési kötelezettsége sem.

5.4 Reprezentáció és üzleti ajándék

„Egyes meghatározott juttatásnak minősül, de bizonyos feltételek fennállása esetén adómentes az egyesület és az alapítvány (ideértve a közalapítvány is) reprezentáció és üzleti ajándék juttatása alapján meghatározott jövedelem.” (Gottgeisl R., Láng N., 2015, 138. old)⁵⁰

Fontos elkülöníteni a két fogalmat. A reprezentációnak elsősorban szorosan kapcsolódnia kell a szervezet által végzett tevékenységéhez, valamint annak céljainak eléréséhez.

⁵⁰ Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, 138. oldal

A reprezentáció nem más, mint vendéglátás. A szervezetek által rendezett, az alaptevékenységhez közvetlenül kapcsolódó programokon nyújtott szolgáltatás minősül reprezentációnak, azonban, ha nem az alapító okiratban meghatározott tevékenységhez kapcsolódna a vendéglátás, akkor már nem minősül reprezentációnak a nyújtott szolgáltatás.

Az üzleti ajándéknak szintén szoros kapcsolatban kell lennie a szervezet által végzett tevékenységgel. Üzleti ajándéknak minősülnek az adományok, utalványok, vagy akár a nyújtott szolgáltatások is, abban az esetben, ha azok értéke nem több, mint a mindenkori minimálbér 25%-a.

Ha a reprezentáció, valamint az üzleti ajándék közhasznú célkitűzéssel függ össze, és a különféle szervezések során kiadott, valamint a rendezvény során befolyt összegek aránya - az összes ráfordítás és bevétel arányában figyelembe véve -, kevesebb, mint 10%, akkor, ez után a rész után nem keletkezik adófizetési kötelezettség. Ettől a résztől eltekintve az adókötelezettség megállapításához ki kell számolni az adóalapját, majd ebből a személyi jövedelemadó, valamint az egészségügyi hozzájárulás összegét is.

Ha közhasznú tevékenységgel áll összefüggésben a reprezentáció, vagy az üzleti ajándék, akkor az adókötelezettség megállapítása csak a beszámoló elkészítésekor állapítható meg.⁵¹

6. A KulTúra Egyesület eredményessége

Szakedolgozatomban a gyakorlati oldal bemutatását a KulTúra Egyesület példáján keresztül végeztem el. Elemzésem során az alábbi következtetéseket tudtam levonni.

Elsődlegesen a nonprofit szervezet működését, gazdálkodását vizsgáltam. A KulTúra Egyesület 2005-től folytat társadalmi célú tevékenységet, többek között ennek köszönhetően közhasznú minősítést is nyert. Fő profilja a kultúra életben tartása. Céljainak eléréséhez támogatásokban részesül különböző forrásokból. Önkormányzatok, gazdasági szervezetek, Európai Unió pályázatok, valamint személyi jövedelemadó 1%-os felajánlása útján jut a hozzájárulásokhoz. Tevékenységének finanszírozását ezekből a forrásokból végzi, ugyanis gazdasági tevékenységet nem

⁵¹ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 19. oldal

folytat. Könyvvezetés szempontjából a szervezet a kettős könyvvitelt alkalmazza. Mivel a szervezet forrásainak számottevő része támogatásokból és hozzájárulásokból tevődik össze - melyek szigorú elszámolási kötelezettséget vonnak maguk után -, a könyvvezetés átláthatóbbá tétele érdekében, gyűjtők használatát vezették be. Két csoportosítást adhatunk meg. Az adatokat vagy forrás szerinti, vagy program szerinti csoportosításban nézzük. Az Egyesület befolyt támogatásainak összegét az általa létrehozott ösztöndíj programba, kevésbé ismert előadók felkarolására, valamint a képzőművészet felélénkítésére fordítja.

A KulTúra Egyesület bevételei is java részt a támogatásokból erednek. A tavalyi évben is mindösszesen 81,65% volt a támogatások aránya az összes bevételen belül.

3. táblázat: A KulTúra Egyesület pályázati támogatásainak forrás szerinti megoszlása (%)

A KulTúra Egyesület pályázati támogatásainak forrás szerinti megoszlása (%)	
<i>Európai Unió pályázatból érkező támogatás</i>	84,51%
<i>Önkormányzattól érkező támogatás</i>	5,63%
<i>Gazdasági társaságtól érkező támogatás</i>	9,85%
Összesen	100,00%

Forrás: saját szerkesztés, a KulTúra Egyesület közhasznúsági melléklete

A KulTúra Egyesület 2014. évi tevékenységéhez különböző forrásokból érkező támogatások járultak hozzá. Ezen forrásokból el tudjuk különíteni az Európai Unió pályázatokból érkező támogatásokat, melyeknek aránya a legmagasabb (84,51%), az önkormányzati, illetve a gazdasági társaságokból érkező hozzájárulások között.

Érdekesség, hogy az egyes gazdasági társaságok, akik támogatják az Egyesületet, nem csak pénzbeli hozzájárulással támogatják őket a céljaik elérésében, hanem tárgyi eszközökkel is. Ez a támogatás térítés nélküli átvétel keretében valósult meg. S így, hogy az eszköz az Egyesület birtokába jutott, megvalósulhatott a szervezet által üzemeltetett olvasósarok felavatása is.

Sokszor azonban nem elegendők a programok megvalósítására a hozzájárulás összegei. Az olvasósarkot egy fesztivál keretében nyitották meg, és tették elérhetővé a város lakói számára. A fesztivál megvalósításának java része Európai Unió pályázati forrásból, míg a maradék része önkormányzati támogatásból és némi önrészből valósulhatott meg. Az önrész jegy árbevételből tevődött össze, mely nem számít

vállalkozási tevékenységnek, hiszen az alapító okiratban megjelölt tevékenységhez szorosan kapcsolódott.

Az olvasósarok egyetlen hátránya az volt, hogy az olvasósarokra kapott támogatás összege – ugyan mind felhasználta a szervezet – nem bizonyult elegendőnek. Előre nem lehetett látni az esetleges nagyobb felújításokat és ennek a következménye pedig az lett, hogy a 2014. évi alaptevékenységből eredő eredménye a szervezetnek negatív lett. Ennek azonban akkora jelentősége nincs, mint egy gazdasági társaság esetében, hiszen a nonprofit szervezeteknél a cél a közhasznú tevékenység végzése és nem a profit szerzés. Ebből kifolyólag egy civil szervezetet elsődlegesen nem az elért eredményének az előjele alapján fogják megítélni a szervezet.

Az Egyesület beszámolóiból jól látszik, hogy sajnos nem kalkulálhatóak be előre egy-egy program költségei, mindig felmerülhetnek váratlan költségek, kifizetések, melyeknek köszönhetően ráfizetéssel zárul az esemény. Ennek ellenére az Egyesület továbbra is folytatja tevékenységét, és jövőre újabb projektek megvalósítását tervezi.

7. A nonprofit szektort érintő jövőbeli változások

Bizonyára már sokan tudják, hogy a következő esztendőben jelentős változások mennek majd végbe a számvitel területén. Az 2015-ben hatályos törvényt (2000. évi C. törvény) teljesen átalakítják és helyette egy új szabályozási rendszert kapunk. A változások bekövetkeztével az uniós irányelveket helyezük előtérbe és megpróbáljuk beintegrálni a hazai szabályozásba

A változások nagy hatással lesznek minden, a gazdaságban jelen lévő vállalkozásokra, illetve civil szervezetekre egyaránt. Mivel a nonprofit szervezetekre is kihat a változás, ezért szeretném bemutatni, hogy rájuk nézve milyen módosulások várhatóak.

Az első, amit kiemelnék, az a beszámolók, köztük is az egyszerűsített éves, összevont, valamint a mikrogazdálkodói beszámoló készítésének változásai. E három beszámoló típus közül a civil szférát az egyszerűsített éves beszámoló módosításai érintik leginkább.⁵²

A nonprofit szervezetek beszámoló készítési szabályait nemcsak a számviteli törvény foglalja magába, hanem a 224/2000. Kormányrendelet is. Ez a kormányrendelet leginkább az egyesületek, továbbá az alapítványok szabályozására tér ki. Vagyis egy

⁵² HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 5. oldal

egyesület és egy alapítvány beszámolási kötelezettségét a törvény, valamint a kormányrendelet is egyaránt szabályozza.

A civil szféra szervezetei a beszámoló típusát a bevételük nagysága, a könyvvizetésük módja, illetve a végzett tevékenységük alapján kell, hogy kiválasszák. Egyszerűsített éves beszámolót akkor választhat a cég, ha kettős könyvvitelben könyvel. A beszámolóval egyidejűleg el kell készíteni a társaság mérlegét, eredménykimutatását, illetve a kiegészítő mellékletét is.⁵³

A beszámoló típusának kiválasztásában szerepet játszó három tényezőt figyelembe véve, ha a szervezet vállalkozási tevékenységet is végez, akkor az alábbi három tényező közül, ha kettő tényező határértéken belül marad, akkor egyszerűsített éves beszámolót kell készítenie. A keretszámok változtak ugyan, de a szerkezet nem.⁵⁴

4. táblázat: Az egyszerűsített éves beszámoló változásai

Egyszerűsített éves beszámoló változásai (adatok millió forintban)		
Megnevezés	Régi	Új
Mérlegfőösszeg	500	1200
Éves nettó árbevétel	1000	2400
Átlagosan foglalkoztatottak száma	50 fő	50 fő

Forrás: saját szerkesztés HVG különszáma

7.1 A mérleg és eredmény-kimutatás változásai

A mérleg sorok kibővültek mind az eszköz, mind a forrás oldalon. Részletezve kell bemutatni a jelentős tulajdoni részesedésekkel kapcsolatosan a követeléseket és kötelezettségeket egyaránt. Azonban a felépítésben nem következtek be változások.

Mivel a változások az uniós előírányzatok követését szorgalmazzák, ennek köszönhetően az eredmény-kimutatásnak az egyik fajtája – B típusú eredménykimutatás – nem használható jövő évtől. Magát a felépítését tekintve szintén történtek változások. Eredmény sorok szűnnek meg, köztük például a rendkívüli eredmény. Ez a civil szféra életében fontos változás, hiszen a támogatások, adományok, ingyenes ügyletek a rendkívüli eredmény kategóriáját növelték idén. Ezen tételek 2016-tól az

⁵³ <http://www.nonprofit.hu/tudastar/milyen-szamviteli-beszamolot-kell-kesziteniuk-civil-szervezeteknek> (letöltés: 2015. november 29.)

⁵⁴ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 5. oldal

egyéb bevételek, valamint ráfordítások során, vagy a pénzügyi eredmény kategóriában fognak szerepelni a gazdasági esemény tartalmának megfelelően.⁵⁵

7.2 A kiegészítő melléklet változása

A nonprofit szervezeteknek a beszámoló készítésekor két beszámoló típusnál szükséges a kiegészítő melléklet elkészítése. Az új előírásoknak köszönhetően a kiegészítő melléklet készítésének szabályai kibővülnek. Mivel a rendkívüli eredményt jövő évtől már nem mutatjuk be az eredmény-kimutatásban, ezért a kiegészítő mellékletben kell részletezni a kiugróan magas - eddig például rendkívüli bevételként, vagy adott esetben ráfordításként elszámolt – összegeket, melyeknek a fogalmi meghatározását, valamint az összegének nagyságát a számviteli politikában kell rögzíteni. Ezen felül még az adott üzleti évben igénybevett szolgáltatások során keletkezett költségeket is részletezni kell. Ezek az éves beszámolót készítőkre vonatkozó előírások. Az egyszerűsített éves beszámolót készítőknél szintén, a számviteli politikában bemutatott kimagasló összegű tételeket részletesen be kell mutatniuk a kiegészítő mellékletükben.⁵⁶

8. Összefoglalás

Dolgozatom megírásának célja nem volt más, mint bemutatni a nonprofit szektort, valamint annak szervezeteit, továbbá elemezni azt. Elemzésem során bemutattam a civil szférát a kezdetektől egészen napjainkig, sőt a 2016. évet érintő változásokba is betekintést nyújtottam. Ezen felül a választott egyesület példáján keresztül átfogóan elemeztem a működést, a gazdálkodást, a civil szervezetekre vonatkozó számvitelt, valamint az adózási részt. Először általánosítva elméleti szinten, majd az Egyesület segítségével a gyakorlati alkalmazást is.

Véleményem szerint napjainkban kezdenek a nonprofit szervezetek egyre nagyobb figyelmet kapni, és ennek hatására én is felfigyeltem e társaságokra. Szakdolgozatom témájának ezért választottam a nonprofit szektort.

⁵⁵ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 9. oldal

⁵⁶ HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015, 12. oldal

A civil szféra szervezeteire nagy szükség van, hiszen olyan társadalmi igényeket elégítenek ki tevékenységük végzésével, mint például a kultúra életben tartása, az oktatás, az egészségügy, a környezetünk színvonalának javítása, és még sorolhatnánk. Mindezen tevékenységeket a közjó elérésének érdekében végzik.

A tevékenységük eléréséhez azonban forrásokra van szükségük. Ezen forrásokat támogatások, adományok útján szerzik meg és a befolyt összegeket a cél szerinti tevékenységük végzésére fordítják. Azonban a forrásteremtés eredhet vállalkozási tevékenység végzéséből is. A nonprofit szervezetekre is érvényes a beszámolási kötelezettség, melyet az éves árbevétel, a könyvvezetés módja, valamint végzett tevékenység függvényében tudunk meghatározni. Ennek tudatában az egyszeres könyvvitelt vezetők egyszerűsített beszámolót, míg a kettős könyvvitelt vezetők egyszerűsített éves, vagy éves beszámolót készíthetnek. Mindhárom tartalmaz mérleg, illetve eredmény-kimutatás részletezést, valamint az éves és egyszerűsített éves beszámoló tartalmazza a kiegészítő melléklet levezetését is.

A KulTúra Egyesület a közhasznú minősítésének köszönhetően a kettős könyvvezetésének, valamint alapcél szerinti tevékenységéből eredően egyszerűsített éves beszámolót készít. Közhasznú minősítésének köszönhetően a kapott támogatásokat, adományokat részletezni kell programonként és be kell mutatni a forrás eredetét is.

A civil kezdeményezésekhez szorosan kapcsolódik az önkéntesség. A középiskolákban már a diákoknak is szükséges feltétel az önkéntes munka végzése az iskola elvégzéséhez. Az önkéntességgel egy nemzet összefogását is reprezentálni tudjuk.

Összességében úgy gondolom, hogy a civil szervezetek eddig is fontos szerepet játszottak az ország életében, mindössze népszerűségük, ismertségük hiányában, mondhatni a háttérből segítették a közfeladatok ellátását. Azonban véleményem szerint szerepük, valamint fontosságuk a napjainkban lezajló nemzetközi konfliktusok hatására még inkább megnő majd. A nonprofit szektort érintő jogszabályok, kormányrendeletek, törvények a kezdetekhez képest kiforrottabbak, azonban még mindig vannak megválaszolatlan kérdések a civil szférával kapcsolatban, melyek változásokat igényelnek.

9. Felhasznált irodalom

Könyvek

Pölöskei Pálné: Civiltörvény és a kedvezmények Adózási, Számviteli szabályok. Budapest, NOVIRING Kft., 2012, ISBN 978 963 08 5208 1

Ácsné Molnár Judit, Matlné Kisari Erika, Száraz Tünde, Szűcs Józsefné: Nonprofit törvény és kedvezmények (Adózási, számviteli szabályok, példatár), NOVIRING Kft., Budapest, 2005, ISBN: 9632176731

Gottgeisl Rita, Láng Noémi: Nonprofit szervezetek működése, számvitele és adózása 2015, Civil törvény a gyakorlatban, Vezinfó Kiadó és Tanácsadó Kft., Budapest, 2015, ISBN: 978 615 5085 13 0

Foglalkoztatáspolitikai és a nonprofit szervezetek: Tanulmányok a civil szféra átalakuló szerepvállalásáról az EU csatlakozás után, KOPINT-DATORG Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest, 2007, ISBN: 978 963 06 2492 3

Főiskolai jegyzetek

Simonné Romsics Erika: Nonprofit számvitel I. előadás [papír alapú dok.] 2014.09.13.

Folyóiratok

HVG különszám: Számvitel és adó 2016, 2015/4. július, HVG Zrt., 2015

Adó-Kódex, Pénzügyi és Adóirányítási Szaklap: Nonprofit kalauz 2010, XIX. évfolyam 2010/6. szám., CompLex Kiadó Kft., IV. A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény

Idegen nyelvű forrás

http://eeas.europa.eu/human_rights/cooperation_with_ngo/index_en.htm, letöltés: 2015. november 24.

Tanulmányok

Macher Judit: A magyarországi nonprofit szektor, különös tekintettel az ezredfordulóra – a kutatások tükrében, Nonprofit Monitor, 2010, online dokumentum,

http://www.echosurvey.hu/user/browser/File/nonprofitmonitor/npm_nr4_mj.pdf

(letöltés: 2015. december 12.)

A KulTúra Egyesület 2014. évi kiegészítő melléklete

A KulTúra Egyesület 2014. évi mérlege

A KulTúra Egyesület 2014. évi eredmény-kimutatása

A KulTúra Egyesület nyilatkozata az SZJA 1% felhasználásáról

Internetes források

<http://www.ksh.hu> letöltés: 2015. december 14.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300005.TV 3:378.§- 3:382.§

(letöltés: 2015. július 11.), Alapítvány

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/alapitvany-nyilvantartasba-veteli-eljaras> (letöltés: 2015. december 5.)

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/civil-eljarasok-anyk-urlapjai-tajekoztato>

(letöltés: 2015. november 5.)

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/alapitvany-valtozasbejegyzesi-eljaras>

(letöltés: 2015. december 6.)

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/alapitvany-megszunes-megallapitasara-iranyulo-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/egyesulet-nyilvantartasba-veteli-eljaras>

(letöltés: 2015. december 6.)

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/egyesulet-valtozasbejegyzesi-eljaras>

(letöltés: 2015. december 6.)

<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/egyesulet-vegelszamos-meginditasanak-nyilvantartasba-vetele-iranti-eljaras> (letöltés: 2015. december 6.)

<http://www.nonprofit.hu/tudastar/alapitvany-vagy-egyesulet>

(letöltés: 2015. december 6.)

<http://www.palyazat.ingyenweb.hu/> (letöltés: 2015. szeptember 26.)

<http://www.palyazat.gov.hu/node/6> (letöltés: 2015. december 8.)

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=hu> (letöltés: 2015. szeptember 29.)

http://palyazat.gov.hu/2014_2020_as_operativ_programok_tarsadalmi_egyeztetese

(letöltés: 2015. szeptember 29.)

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500088.TV

(letöltés: 2015. december 3.), 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről, 7§

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500088.TV

(letöltés: 2015. december 3.), 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről, 5. § (3-4)

<http://www.nonprofit.hu/tudastar/milyen-szamviteli-beszamolot-kell-kesziteniuk-civil-szervezeteknek>

(letöltés: 2015. november 29.)

Képek forrása:

<http://www.egyutteuropaert.eu/hirek-2013/> (letöltés: 2015. december 12.)

http://eupalyazatiportal.hu/az_eu_a_2012_ev_nobel_bekedijasa/

(letöltés: 2015. december 15.)

<http://jencarnes.com/blog/tag/continuous-line-drawing> (letöltés: 2015. szeptember.26.)

<http://diydecora.com/price-promise-on-paint/> (letöltés: 2015. szeptember.26.)

Törvényi háttér

200. évi C. törvény a számvitelről

2013. évi V. törvény a Polgári törvénykönyvről

2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról

1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról

2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről

224/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámolókészítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről

10. Táblázatjegyzék

1.táblázat: Az eszközök és források összetétele az egyesület beszámolójában.....	32
2.táblázat: A KulTúra Egyesület önkénteseinek megoszlása 2014-ben	43
3.táblázat: A KulTúra Egyesület pályázati támogatásainak forrás szerinti megoszlása	51
4.táblázat: Az egyszerűsített éves beszámoló változásai	53

11.Ábrajegyzék

1.ábra: A civil szféra szervezeteinek megoszlása 2003-2013.....	9
2.ábra: A gazdaságban szereplő három szektor felosztása	11
3.ábra: A pályázati támogatásban részesült nonprofit szervezetek aránya	19

12.Képjegyzék

1.kép: Civil közösség.....	6
2.kép: Európai Unió zászló	17
3.kép: A KulTúra Egyesület logója	23
4.kép: Önkéntesség	40

13. Mellékletek

1. számú melléklet: A KulTúra Egyesület egyszerűsített éves beszámoló szerinti mérlege

A KulTúra Egyesület egyszerűsített éve beszámoló mérlege		
	2013	2014
Eszközök (aktívák)		
A.Befektetett eszközök		287
I.Immateriális javak		
II.Tárgyi eszközök		287
III:Befektetett pénzügyi eszközök		
B.Forgóeszközök	1505	946
I.Készletek		
II.Követelések		
III.Értékpapírok		
IV.Pénzeszközök	1505	946
C.Időbeli elhatárolások		20
Eszközök összesen	1505	1253
Források (passzívák)		
D.Saját tőke	1455	916
I.Induló tőke		
II.Tőkeváltozás/eredmény	765	1455
III.Lekötött tartalék		
IV.Értékelési tartalék		
V.Tárgyévi eredmény alaptevékenységből	690	-539
VI.Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből		
E.Céltartalék		
F.Kötelezettségek	50	
I.Hátrasorolt kötelezettségek		
II.Hosszú lejáratú kötelezettségek		
III.Rövid lejáratú kötelezettségek	50	
G.Passzív időbeli elhatárolás		337
Források összesen	1505	1253

2. számú melléklet: A KulTúra Egyesület egyszerűsített éves beszámoló szerinti összköltség eljárással készülő eredmény-kimutatása

A KulTúra Egyesület egyszerűsített éves beszámoló szerinti eredmény-kimutatása		
<i>Alaptevékenység</i>	2013	2014
1.Értékesítés nettó árbevétele	0	289
3.Egyéb bevételek	1157	1640
-tagdíj, alapítótól kapott befizetés	15	15
-támogatások	1142	1620
4.Pénzügyi műveletek bevételei	1	
5.Rendkívüli bevételek		55
A. Összes bevétel	1158	1984
ebből: közhasznú tevékenység bevételei	1158	1984
6.Anyagjellegű ráfordítások	468	2028
7.Személyi jellegű ráfordítások		400
8.Értékcsökkenés		43
9.Egyéb ráfordítások		52
B. Összes ráfordítás	468	2523
ebből: közhasznú tevékenység ráfordításai	468	2523
C. Adózás előtti eredmény	690	-539
D. Adózott eredmény	690	-539
E. Tárgyévi eredmény	690	-539

Mellékletek jegyzéke:

1. számú melléklet: A KulTúra Egyesület 2014. évi közhasznúsági jelentésének egyszerűsített éves beszámoló mérlege
2. számú melléklet: A KulTúra Egyesület 2014. évi közhasznúsági jelentésének egyszerűsített éves beszámoló eredmény-kimutatása

SZERZŐI NYILATKOZAT

Alulírott, Novák Brigitta büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Zalaegerszeg, 2015. december 18.

Novák Brigitta s.k.

hallgató aláírása

ÖSSZEFOGLALÁS

(benyújtandó két példányban)

A civil szféra szerepvállalása a gazdaságban hazai és nemzetközi viszonylatban a Kultúra Egyesület példáján keresztül

szakdolgozat címe

Novák Brigitta
Nappali tagozat
Pénzügy és számvitel szak
Számvitel szakirány

2015-re a nonprofit szervezetek egyre nagyobb figyelmet kapnak. Ez köszönhető az egyre növekvő nemzetközi konfliktusoknak is, melyek hatására a civil szervezetek társadalmi tevékenységben történő szerepvállalása egyre jelentősebbé nőtte ki magát. Ennek hatására figyeltem e társaságokra. Egyre többet foglalkozott a civil szervezetekkel mind a nyomtatott sajtó, mind a televízió valamint különböző internetes források. Ennek hatására választottam szakdolgozatom témájának a civil szférát.

Dolgozatom során bemutatom a civil szférát a kezdetektől napjainkig, majd a nonprofit szervezetekre jellemző általános tudnivalókat ismertetem. A dolgozatom első részében az elméleti áttekintéssel foglalkozom. Az elméleti részben a harmadik szektort hazai, és nemzetközi viszonylatban is elemzem. Bemutatom a hazai, valamint az Európai Unió szerinti értelmezést, továbbá az Európai Unió pályázatokat, illetve támogatásokat. Az elméleti rész tartalmazza továbbá a regisztrált nonprofit szervezetek arányának összevetését az aktívan működő szervezetekével a Központi Statisztikai Hivatal adatainak segítségével.

Bemutatom a civil szervezetek gazdálkodását, valamint számvitelét. Az elméleti ismeretek segítségével részletezem, hogy a gyakorlatban hogyan alkalmazzák ezen ismereteket. A gyakorlati oldal bemutatását a KulTúra Egyesület példáján keresztül mutatom be.

A gyakorlati rész tartalmazza a KulTúra Egyesület beszámolójának elemzését, melyben érdekes változások voltak a térítés nélkül átvett eszköznek köszönhetően. Ezen felül mivel a szervezet legfőbb bevételi forrása a különböző forrásokból eredő támogatások, a támogatások forrás szerinti vizsgálatára is kitérek, valamint bemutatom a támogatások elszámolásának számvitelét is.

Ismertetem a könyvvezetést is, melynek érdekessége, hogy szerepel benne rendkívüli eredményt növelő tétel is, ami azonban 2016-tól más elszámolás szerint fog szerepelni a könyvekben. Dolgozatom végén pedig a nonprofit szervezetek adózását is bemutatom, melynek érdekessége, hogy a civil szervezetek adózása egyéni, mivel nem mindegyik adónem hatálya alá tartoznak.

Minden összefoglalva, a nonprofit szervezetek eddig is jelen voltak a gazdaságban csak kellő ismertség hiányában nem hárult rájuk megfelelő figyelem. Azonban, véleményem szerint, a nonprofit szervezetek jelentősége évről évre nőni fog, hiszen a társadalmi igények is évről évre változnak, valamint évről évre nő a felmerülő közhasznú tevékenységek aránya. Ez azt jelenti, hogy mindig szükség lesz olyan szervezetekre, amelyek a társadalmi célkitűzéseket helyezik előtérbe működésük során.